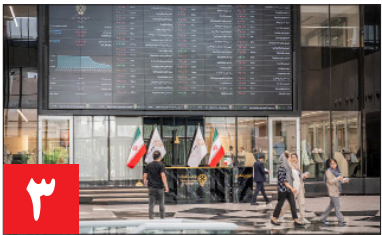

نسخه دولت برای کیفیت خودرو

بورس در اوج تاریخی

دوگانگی سیاست انرژی اروپا

پرسپولیس واوسمار یک ماه دور از خانه

آپشن جدید وام ازدواج

طبق اعلام مقامات بانک مرکزی، تا پایان آبان ماه مراحل نهایی این تصمیم انجام خواهد شد...

صفحه ۲

مرکز ثقل تجارت لوزان منطقه

یونس زائله، رئیس اتاق بازرگانی تبریز در این دیدار به پیشینه تاریخی این شهر در حوزه...

صفحه ۴

مسکن شهرها در دوسناریو

متوسط قیمت کثوری مسکن، بعد از ۳ سال توقف انتشار آمار رسمی، مشخص شد...

صفحه ۶

نسخه دولت برای کیفیت خودرو

کریم حسن پور – آیین نامه اجرایی قانون ساماندهی صنعت خودرو در بخش کیفیت روز گذشته توسط معاون اول رئیس جمهور ابلاغ شد. این آیین نامه برای اولین بار برای کل زنجیره تولید از قطعات تا خدمات پس از فروش طراحی شده است،

بانک مرکزی ترکیه روز پنجشنبه مجوز یکی از بزرگ‌ترین بانک‌های پول الکترونیک این کشور را لغو کرد. موسسه پول الکترونیکی که به نام پایارا شناخته می‌شد، از روز پنج‌شنبه عملاً به خدماتش پایان داده شد. از روز جمعه هر فردی که می‌خواست با کارت پایارا خرید کند، متوجه می‌شد که اجازه برداشت به آن کارت داده نمی‌شود. شاید در وهله اول خریدار فکر می‌کرد مشکلی برای کارت یا دستگاه پوز پیش آمده است، اما وقتی وارد اپلیکیشن پایارا می‌شد با اطلاعیه‌ای مواجه می‌شد که دستور بانک مرکزی را منتقل می‌کرد. لغو مجوز پایارا در حال حاضر یکی از اخبار مهمی است که نه فقط در جامعه ترکیه، بلکه در میان سایر کشورها از جمله ایرانی‌ها هم می‌چرخد. پایارا از سال ۱۶ تا ۲۰ با اخذ مجوز از بانک مرکزی ترکیه فعالیت خود را با سرمایه‌ای معادل ۱۰۰ میلیون لیر آغاز کرد.

این موسسه خدمات متعددی را از جمله کیف پول الکترونیک، کارت پرداخت، انتقال وجه، پرداخت قبوض و □ ارائه می‌داد و از آنجا که فقط از طریق اینترنت امکان ثبت‌نام وجود داشت، برای اتباع بیگانه که در مراحل اولیه زندگی در ترکیه، مشکلاتی در باز کردن حساب با بانک‌های رسمی داشتند، بهترین راه برای دریافت حساب مجازی بانکی بود. مهم‌ترین ویژگی پایارا هم این بود که می‌توانستید نه فقط در ترکیه، بلکه در کشورهای دیگر از خدمات بانکی آن استفاده کنید؛ زیرا این موسسه خدمات مسترکارت را هم ارائه می‌داد. شاید به همین خاطر بود که در کمتر از ۵ سال، تعداد کاربران آن به بیش از ۱۰ میلیون نفر و در پایان سال ۲۰۲۴ به بیش از ۲۰ میلیون نفر رسید. آن طور که سایت‌های متعلق به پایارا اعلام کرده بودند، میزان ورود افراد برای گرفتن کارت پایارا به ۷۵۰ هزار نفر در هفته بالغ می‌شد.

شاخص‌هایی که از فعالیت این شرکت اعلام شده، حاکی از گسترش آن است. براساس آخرین آمار، میزان تراکنش‌های این شرکت بالغ بر ۳۱ میلیون تراکنش در ماه بوده و حجم خرید ماهانه آن از طریق پایارا بالغ بر ۹ میلیارد لیر می‌شده است. اما مشکل پایارا از کجا شروع شد؟ در ۲۷ مه سال جاری میلادی، وزارت کشور ترکیه اعلام کرد که ۱۳ نفر از جمله موسس و رئیس شرکت، احمد فاروق بازداشت شدند. دلیل بازداشت هم «تسهیل انتقال مالی برای عملیات قمار غیرقانونی»، «پول‌شویی» و «تشکیل سازمان مجرمانه» اعلام شد. در همان زمان هم خدمات پایارا برای مدت یک هفته متوقف شد؛ اما بعداً رفع توقیف شد.

همچنین مقامات ترکیه گزارش دادند که دست‌کم بیش از ۶ هزار حساب در پایارا برای فعالیت‌های قمار غیرقانونی استفاده شده‌اند و تراکنش‌هایی به ارزش تقریباً ۱۳ میلیارد لیر ترکیه، معادل ۳۲۰ میلیون دلار از طریق این حساب‌ها انجام شده است. هر چند که در برخی از رسانه‌ها مثل «جمهوریت» که کیفر خواست پایارا بررسی شده، صحبت از میلیاردها دلار هم شده است. به همین خاطر از نگاه برخی رسانه‌ها این بزرگ‌ترین پول‌شویی تاریخ ترکیه بوده است. طی این پرونده، شرکت زیرمجموعه هلدیگ آن یعنی PPR Holding A.Ş. و چند شرکت دیگر تحت نظارت قرار گرفتند و دادگاه (TMSF) (Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu) را که در واقع «صندوق بیمه سپرده‌های بانکی» هست، به‌عنوان سرپرست منصوب کرد.

اسم در ۶ ماه اخیر با بررسی‌هایی که دادگاه انجام داد، بالاخره بانک مرکزی ترکیه در آخر ماه اکتبر مجوز این بانک مجازی را لغو کرد. هر چند که پایارا اعلام کرده است تمام سپرده‌هایی را که در حساب‌های آن هست، به صاحبانش برمی‌گرداند؛ اما در حال حاضر نگرانی زیادی در میان اتباع سایر کشورها از جمله ایرانی‌ها وجود دارد که چه زمان و چگونه می‌توانند به پول‌های خود که بعضاً تا صدها هزار لیر هم بالغ می‌شود، دست یابند.

مقایسه با ایران

اتحلال پایارا را از چند لحاظ می‌توان با اتحلال بانک آینده که تقریباً هه‌زمان است، مقایسه کرد. پایارا مثل آینده دچار ناترازی نشده بود. اصلاً برای این نوع بانک‌ها □ ناترازی معنا ندارد؛ زیرا به‌دنبال ارائه تسهیلات نیستند. اما برخوری که حاکمیت کرد، قابل مقایسه است. پایارا اقدام به پول‌شویی می‌کرد که حداقل در چارچوب افای‌تی‌اف که همه بانک‌های جهانی موظف به رعایت چارچوب آن هستند، نمی‌گنجد. یعنی قبل از آنکه پایارا یک بحران پولی و اعتباری برای ترکیه فراهم آورد، دولت اقدام به حل آن کرد. در واقع دولت ترکیه با اتمال این دولت‌ها پیش از آنکه ماجرای بانک‌ها به بحران تبدیل شوند که می‌تواند اعتبار سیستم را زیر سوال ببرد یا اعتماد مردم را دچار خدشه کند، اقدام به حل آنها می‌کنند؛ یعنی اعتماد و اعتبار سیستم را مهم‌تر از منافع افراد یا گروه‌ها می‌دانند. اما در ایران ما بانک‌هایی داریم به شدت ناتراز که به ترتیب دچار بحران خواهند شد و مسؤولان هم می‌دانند که به زودی سیستم پولی و اعتباری کشور را با بحران مواجه خواهند کرد؛ اما هنگامی که بحران به اوج رسید، وارد عمل می‌شوند؛ یعنی هم اعتماد را خدشه‌دار می‌کنند و هم اعتبار را. مثلاً در مورد همین بانک آینده که بنا به اعتراف بانک مرکزی عامل ۴۲ درصد اضافه‌برداشت از منابع بانک مرکزی بود و عامل رشد ۲۶ درصدی نقدینگی شده بود، اگر بانک یک سال زودتر متحل می‌شد، بدون شک الان نرخ تورم □ ناشی از عامل نقدینگی پایین‌تر از نرخ موجود بود و این همه فشار بر مردم وارد نمی‌شد. هر چند هنوز بانک‌هایی هستند که بنا بر گزارش‌ها کفایت سرمایه آنها بالای منفی ۲۰۰ درصد است. این نوع بانک‌ها از نگاه اطلاعاتی یعنی ورشکسته‌ا

سوم آبان ماه بود که سخنگوی وزارت صمت از تصویب این آیین‌نامه خبر داد. زارعی طراحی این آیین‌نامه را بر پایه نظام امتیازدهی در کیفیت خودروهای ساخت داخل اعلام کرده و گفته بود سامانه‌ای برای ثبت این امتیازات در نظر گرفته شده‌است، با این حال در آیین‌نامه‌ای که روز گذشته منتشر شد جزئیات زیادی از امتیازدهی بر اساس نظرسنجی داده نشده‌است. ششم آبان ماه نیز فرشاد قمیعی، معاون وزیر صمت و رئیس ایدرو، جزئیاتی از این آیین‌نامه را رونمایی کرد.

قمیعی تأکید داشت: در این آیین‌نامه کلیه حلقه‌های زنجیره تولید، از طراحی و پلنفرم گرفته تا قطعه‌سازی، مونتاژ، فروش و خدمات پس از فروش، ذیل نظام امتیازدهی کیفی و تحت‌نظارت نهادهای مستقل بازرسی و ارزیابی قرار می‌گیرند. در متن آیین‌نامه هم که روز گذشته منتشر شده این موضوع به‌خوبی قابل‌مشاهده است که آیین‌نامه کل زنجیره تأمین خودرو را از لحاظ کیفی دربرگرفته است، در واقع تاکنون تمامی اسنادی که به موضوع خودرو پرداخته بودند تنها کیفیت در خط تولید را مدنظر داشتند اما در این مصوبه گستره بسیار بزرگ‌تری در دستور کار قرار گرفته‌است.

با این حال این موضوع تا حدی باعث شده که آیین‌نامه درگیر کلی‌گویی شود. در بسیاری از بخش‌های این مصوبه، خبری از جزئیات دیده نمی‌شود یا اینکه تصمیم‌گیری در برخی موارد که مفاد آیین‌نامه به آن پرداخته به آینده موکول شده‌است. این درحالی است که مصوبه مذکور «آیین‌نامه اجرایی» است و باید مسیر اجرای قانون را به‌طور واضح و مشخص و با جزئیات تحت‌پوشش قرار دهد. با این رویکرد اما به‌نظر می‌رسد که اجرایی‌شدن آیین‌نامه سدت زمانی زیادی طول می‌کشد چراکه تا در مورد جزئیات آن تصمیم‌گیری شود و نقشه کامل راه مشخص شود، احتمالاً مسیر بوروکراتیک زیادی در پیش است.

نکته قابل‌توجه در آیین‌نامه جدید این است که وزارت صمت مکلف شده برای خودروسازان برنامه کیفی تعیین کرده و به آنها ابلاغ کند. گرچه نقش نظارتی دولت در کیفیت خودروهای تولیدی کاملاً قابل‌پذیرش است اما گویا این‌بار نیز سیاستگذاران خودرویی بیشتر نقش مدیریتی برای خود قائل شده‌اند و دست به تدوین برنامه رشد کیفی می‌زنند. بعد از آنکه طی سال‌های گذشته شاهد بوده‌ایم که سیاستگذار به خودروسازان دیکته می‌کرد که چه میزان خودرو تولید کنند، به چه قیمتی بفروشند و حتی به چه کسانی و از چه طریقی بفروشند، حالا به‌نظر می‌رسد دولت گام دیگری در راستای رشد دخالت‌های خود در صنعت خودرو برداشته و برنامه رشد کیفیت را نیز برای آنها نسخه می‌کند.

در این آیین‌نامه ابزارهای نظارتی هم برای کیفیت زنجیره تولید خودرو در نظر گرفته شده‌است. بر این اساس کارگروهی تشکیل می‌شود که ریاست آن با وزیر صمت یا نماینده تام‌الاختیار او خواهد بود. اعضای این کارگروه شامل نمایندگان سازمان ملی استاندارد، سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، سازمان حفاظت محیط‌زیست، پلیس راهور، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و... است. این کارگروه قرار است نقش ابزار نظارتی را در اجرای این آیین‌نامه داشته‌باشد. همچنین وزارت صمت موظف است شاخص‌های کیفی و امتیاز رقابتی خودروسازان را حداکثر هر سال یک‌بار منتشر کند. علاوه بر این گزارش‌های کیفی خودرو

است اگر قرار باشد که بیشتر مبتنی بر نظرسنجی انجام شود، در واقع نمی‌تواند کمک زیادی به ارتقای کیفی خودروها کند. چراکه به گفته کارشناسان این روش ابتدایی‌ترین و غیردقیق‌ترین حالت ممکن است. در این روش خودروهای داخلی تنها می‌توانند با یکدیگر مقایسه شوند، از آنجا که سال‌ها محدودیت واردات و افزایش افسارگسیخته قیمت خودروهای وارداتی مردم را از استفاده از خودروهای خارجی محروم کرده اساساً آنها در نظرسنجی نیز امکان مقایسه خودروهای داخلی با خارجی را ندارند. علاوه بر این امکان سنجش زنجیره تأمین نیز با نظرسنجی وجود نخواهد داشت.

در ماده هشتم، آیین‌نامه وارد مرحله‌ای اجرایی‌تر می‌شود، بر اساس این ماده، همه خودروسازان، تأمین‌کنندگان قطعات و شبکه خدمات پس از فروش موظفند حداقل هر طرف یک سال زیرساخت‌های فناوریانه لازم برای ردیابی قطعات خودرو را ایجاد کنند. این ردیابی شامل شماره فنی، تاریخ تولید، نام سازنده، طول عمر، دوره تضمین و اطلاعات مربوط به تعویض قطعات در نمایندگی‌هاست. نکته قابل‌توجه آن است که این سامانه باید دسترسی برخط برای وزارت صمت، سازمان استاندارد و سازمان حفاظت محیط‌زیست فراهم کند.

گرچه اجرایی‌شدن این بند می‌تواند منافع زیادی را به همراه داشته باشد اما نیازمند سرمایه‌گذاری قابل‌توجه در حوزه دیجیتال‌سازی زنجیره تأمین است. با توجه به محدودیت‌های مالی و نقدینگی در خودروسازی و قطعه‌سازی این نوع سرمایه‌گذاری سخت به‌نظر می‌رسد. برای مثال خودروسازان همین حالا منتظر موافقت دولت با تخصیص تسهیلات ۲۰ همتی به هر یک از آنها هستند تا بتوانند بدهی قطعه‌سازان را پرداخت کنند. قطعه‌سازانی که امروز خود آنها نیز به‌شدت درگیر مشکلات مربوط به کمبود نقدینگی هستند، بنابراین اجرای این بند تا حدی می‌تواند سخت باشد.

تبصره دوم ماده هشتم، تصریح می‌کند که خودروساز تنها نسبت به شبکه‌های تحت‌کنترل خود مسؤول است و در قبال عملکرد مراکز غیرمجاز با خدمات خارج از شبکه رسمی تعهدی ندارد.

در ماده نهم، وظیفه‌ای کلیدی برای خودروسازان تعریف شده‌است؛ ایجاد و استقرار «سامانه سیستم‌های کیفی» در تمامی بخش‌های زنجیره ارزش شامل طراحی، تأمین، تولید و خدمات فروش و پس از فروش. این سامانه باید به‌صورت مستند و مدون اجرا شود و مستمراً بهبود یابد. نگهداری سوابق اجرایی نیز الزامی دانسته شده تا در صورت نیاز، در اختیار مراجع قانونی قرار گیرد. در واقع این بند نشان می‌دهد که قانون‌گذار قصد دارد کیفیت را از مرحله کنترل نهایی به مرحله فرایندمحور ارتقا دهد، یعنی کیفیت نه به‌عنوان محصول نهایی بلکه به‌عنوان نتیجه‌ای از یک سیستم مدیریتی پایدار دیده شود. با این حال این موضوع نیز نیازمند سرمایه‌گذاری است که احتمالاً خودروسازان از پس آن برنمی‌آیند.

یکی از مواد مهم و حساس این آیین‌نامه، ماده یازدهم است که به مساله افت کیفیت و واکنش خودروسازان می‌پردازد. در این ماده تصریح شده که در صورت افت مکرر نتایج ارزیابی‌های کیفی یا بروز حوادث خاص ناشی از قصور شبکه تأمین یا خدمات پس از فروش، خودروساز موظف است حداکثر ظرف ۷۰ ساعت اقدامات اصلاحی انجام دهد و نتایج آن را به‌کارگروه گزارش دهد. در صورتی که اقدامات کافی نباشد، کارگروه اختیار دارد تصمیماتی استانداردسازی، سوخت و توزیع مناسب آن را بر اساس قوانین و آیین‌نامه‌های مرتبط اجرا کند و وزارت نیرو نیز باید تأمین برق باکیفیت مورد نیاز خودروهای برقی را در برنامه‌های توسعه‌ای خود لحاظ کند. از این منظر، کیفیت خودرو تنها به محصول محدود نشده و به کیفیت زیرساخت‌های انرژی نیز گره خورده‌است.

طبق آیین‌نامه باید به اطلاع عموم برسد. جزئیات آیین‌نامه کیفی خودرو آیین‌نامه اجرایی قانون ساماندهی صنعت خودرو شامل ۱۶ ماده است. ماده اول بیشتر به تعریف مفاهیمی که در متن مصوبه از آنها استفاده شده، پرداخته است.

ماده دوم این آیین‌نامه هدف از تصویب آن را «ارائه راهکار اجرایی برای ارتقای کیفیت تولید خودرو و خدمات مرتبط با آن و رقابت‌پذیر کردن شبکه ارزش خودروسازان» عنوان کرده‌است. در واقع هدف نهایی نه صرفاً بهبود محصول، بلکه اصلاح کل اکوسیستم تولید خودرو است تا هر بخش از زنجیره، از تأمین‌کنندگان قطعه تا فروشندگان خدمات، مشمول نظام ارزیابی کیفی قرار گیرد. از دیدگاه تحلیلی، این تغییر رویکرد از نظارت بر «خودرو» به نظارت بر «شبکه ارزش خودرو»، تغییری قابل‌توجه در نظام سیاستگذاری خودرویی کشور است، زیرا کیفیت محصول نهایی تابع مستقیم کیفیت در تأمین، تولید و خدمات است و بدون اصلاح این زنجیره، ارتقای محصول عملاً ممکن نیست.

در ماده چهارم، برای راهبری این فرآیند پیچیده، کارگروهی تخصصی پیش‌بینی شده که ریاست آن بر عهده وزیر صمت یا نماینده تام‌الاختیار اوست. ترکیب این کارگروه نشان‌دهنده تلاش برای ایجاد هماهنگی بین نهادهای مختلف دولتی و صنعتی است؛ از سازمان ملی استاندارد و سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان گرفته تا پلیس راهور، سازمان محیط‌زیست، انجمن خودروسازان، انجمن قطعه‌سازان و حتی شرکت‌های بازرسی مستقل. گرچه احتمالاً هدف این ترکیب این بوده که حضور این مجموعه متنوع از بازیگران به تصمیم‌گیری‌های چندجانبه و متوازن منجر شود، اما تجربه‌های پیشین نشان داده است که در عمل، کارگروه‌های مشابه معمولاً با چالش‌هایی نظیر تداخل منافع و ضعف ضمانت اجرایی مواجه بوده‌اند.

وظایف این کارگروه در ماده پنجم تعریف شده‌است که شامل تدوین سیاست‌های ارتقای کیفیت، تعیین شاخص‌های کیفی، تدوین اهداف سالانه برای خودروسازان، پایش مداوم عملکرد کیفی شرکت‌ها و تصمیم‌گیری درباره افت‌های معنی‌دار کیفیت می‌شود. حتی در صورت بروز نارضایتی عمومی از کیفیت خودروها، کارگروه اختیار دارد برای رفع مشکل یا جلوگیری از تداوم آن وارد عمل شود. این سسلط از تمرکز اختیارات، نیازمند شفافیت در عملکرد و استقلال تصمیم‌گیری است تا به ابزاری برای مداخله دستوری بیشتر در صنعت و بازار خودرو تبدیل نشود. البته تجربه‌های پیشین نیز نشان‌دهه که این خطر اصلاً قابل‌چشم‌پوشی نیست.

اما یکی از بندهای مهم این آیین‌نامه تکلیف وزارت صمت به انتشار عمومی نتایج ارزیابی‌های کیفی در بازه‌های زمانی مشخص است. طبق ماده هفتم، وزارتخانه مکلف است حداقل سالی یک‌بار شاخص‌های کیفی و امتیاز رقابتی هر خودرو را در سامانه‌ای جامع درج کند. این سامانه که «سامانه جامع خودرو» نام دارد، قرار است همه داده‌های مرتبط با کیفیت محصولات خودروسازان در آن ثبت و برای عموم قابل‌مشاهده باشد.

البته شیوه کسب نتایج برای انتشار عمومی کاملاً دارای اهمیت

بوروکراسی اداری و طولانی شدن فرآیند صدور مجوزها باعث افزایش هزینه‌ها و کاهش شفافیت شده‌است.

♥ رونق چندباره حواله‌فروشی

بازار فروش حواله خودرو این روزها بار دیگر داغ شده است. کافی است سری به سکوهای خریدوفروش کالا و خدمات و شبکه‌های اجتماعی بزنید تا با انبوهی از آگهی‌های فروش حواله خودرو مواجه شوید. در این بین میانگین قیمت ۱۰۰میلیون تومانی برای حواله خودرو، به دفعات بسیار در پلتفرم‌ها و سایت‌های آگهی‌دهنده به چشم می‌خورد.

به نظر می‌رسد عرضه محدود خودرو در طرح‌های فروش خودروسازان بزرگ کشور □ از جمله اختصاص تنها ۱۹هزار و ۵۶۰ دستگاه در جدیدترین طرح فروش بزرگ‌ترین خودروساز □ که شانس برنده‌شدن هر متقاضی عادی را به حدود ۰.۴درصد کاهش می‌دهد، در کنار مشکلات نقدینگی خریداران نهایی و انتظار برای اصلاح قیمت‌ها در آینده، موجب شکل‌گیری تقاضای مصنوعی در بازار و افزایش بهای حواله‌ها شده است.

سوداگرانه و التهاب در بازار خرید و فروش حواله خودرو دامن زده است. «دنیایاقتصاد» برای آگاهی از چند و چون جزئیات آگهی‌های فروش، با یکی از فروشندگان فعال در شبکه‌های اجتماعی که اقدام به راه‌اندازی یک کانال تلگرامی با همین عنوان کرده، تماس گرفت. در این گفت‌وگوی تلفنی، فروشنده خانم، حواله یک‌ماهه ایران خودرو را به طور میانگین ۷۰ تا ۱۰۰میلیون تومان با تحویل یک‌ماهه عنوان می‌کند.

فروشنده دیگری که وب‌سایت اینترنتی حواله خودروی «۲۰۷» خود با تحویل یک‌ماهه را به مبلغ ۱۶۰میلیون تومان در معرض نمایش گذاشته است، فروشنده دیگری نیز بهای حواله خودروی «ری را» را ۱۳۰میلیون تومان با تحویل سه‌ماهه و قیمت حواله خودروی «۲۰۷» با تحویل یک‌ماهه را به طور متغیر از ۷۰ تا ۹۰میلیون تومان اعلام می‌کند.

در عین‌حال، نگاهی به قیمت این دو خودرو در بازار آزاد نشان می‌دهد که خودروی ۲۰۷ هم‌اکنون بیش از یک‌میلیارد تومان و «ری‌را» یک‌میلیارد و ۹۰۰میلیون تومان دادوستد می‌شوند؛ بنابراین بسیاری از افرادی که از پس خرید خودروهای میلییاردی برنمی‌آیند، حواله خود را به بهای ارزان‌تری در معرض فروش می‌گذارند و در این میان خریداران سود خوبی از یک معامله غیرقانونی به جیب می‌زنند.

در آشفته‌بازار سیاه حواله‌فروشی، در طول سالیان گذشته، همواره سروکله کلاهبرداران نیز پیدا می‌شود؛ به‌گونه‌ای که برخی با وعده تهیه حواله خودروهای سواری مبالغ کلانی دریافت کرده و بعد از گذشت چند ماه از موعد تحویل حواله، متواری و پاس‌خوگی تلفن خود نیستند که شاهد رواج این موضوع از ابتدای اسامال نیز هستیم.

البته در حالی شاهد بازار سیاه حواله هستیم که فروش حواله به صورت وکالتی کامکان ممنوع است. در این‌باره اگر سری به ماده ۴ مصوبه ۷۷۸ شورای رقابت در تاریخ ۲۵ مرداد ماه ۱۴۰۴ بزنیم، به ما می‌گوید که «انتقال امتیاز و حقوق ناشی از خرید خودرو به اشخاص ثالث (حتی به‌صورت وکالتی) و نیز فروش حواله خودرو به صورت وکالتی ممنوع است».

بسا این‌حال به نظر می‌رسد این قانون برای کسانی که کیسه بزرگی برای کسب سود از خرید و فروش حواله دوخته‌اند، محلی از اعراب ندارد و نتوانسته التهاب این بازار را کاهش دهد.

■ ■ ■

♥ مدت گارانتی خودرو تغییر کرد

بر اساس مصوبه جدید هیات دولت، مدت گارانتی خودروهای سبک و سنگین تا سه سال و به پیمایش ۶۰ تا ۲۰۰ هزار کیلومتر افزایش یافت و برای موتورسیکلت‌ها نیز گارانتی تا سه سال لازم‌الاجراست.

هیات دولت با تصویب اصلاحیه‌ای در «این‌نامه حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان خودرو»، مدت گارانتی خودروها و موتورسیکلت را به حداقل سه سال افزایش داد. در این مصوبه که از سوی محمدرضا عارف، معاون اول رئیس‌جمهوری ابلاغ شده، آمده است: هیات وزیران در جلسه ۴مهرماه ۱۴۰۴ با پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و با استناد به اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب کرد: «ماده (۱۲) آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان خودرو موضوع تصویب‌نامه شماره ۷۴۱۵ ت۷۴۱۵ ه۵ مورخ ۲۸ فروردین ماه ۱۳۹۵ بدین شرح اصلاح می‌شود و تصویب‌های آن به قوت خود باقی است. در ماده ۱۲ آمده است؛ دوره تضمین برای خودروهای عمومی و سبک شامل سواری، پیکاپ، وانت و ون از تاریخ تحویل به مصرف‌کننده حداقل سه سال یا پیمایش برابر ۶۰ هزار کیلومتر هر کدام زودتر فرا برسد و برای خودروهای تجاری شامل مینی‌بوس، میدل‌باس، اتوبوس، کامیونت، کامیون و کشنده از تاریخ تحویل حداقل سه سال یا پیمایش برابر ۲۰۰ هزار کیلومتر، هر کدام زودتر فرا برسد و برای انواع موتورسیکلت از تاریخ تحویل حداقل سه‌سال لازم‌الاجرا است.»

آپشن جدید وام ازدواج

مریم لطفی – کارت رفاهی اوراق گام به عنوان ابزاری برای کاهش صف افراد در انتظار دریافت وام از دواج معرفی شد. براساس این طرح، متقاضیان تسهیلات ازدواج که متقاضی خرید کالاهای ایرانی باشند.

طبق اعلام مقامات بانک مرکزی، تا پایان آبان ماه مراحل نهایی این تصمیم انجام خواهد شد و در آذر ماه متقاضیان وام ازدواج می‌توانند برای دریافت کارت رفاهی اوراق گام به بانکی که در آن وام ازدواج را ثبت‌نام کرده‌اند، مراجعه کنند. بررسی‌ها نشان می‌دهد، تا دهم آبان ماه سال جاری، ۶۴.۶ درصد از سهمیه تسهیلات ازدواج و ۵۳.۵درصد از تسهیلات فرزندآوری تکلیف شده برای کل سال ۱۴۰۴، پرداخت شده است.

با این حال، طبق آخرین ارقام گزارش شده، تا پایان شهریور ماه، بیش از یک‌میلیون نفر در صف دریافت وام ازدواج و فرزندآوری قرار داشته‌اند. طبق قانون، تسهیلات قرض‌الحسنه باید از محل سپرده‌های قرض‌الحسنه و جاری پرداخت شود. از سوی دیگر بیش از ۷۰درصد سپرده‌گذاری‌های قرض‌الحسنه با هدف دریافت وام انجام می‌شود و نمی‌توان از تمام منابع آنها برای پرداخت تسهیلات تکلیفی استفاده کرد.

شرایط دریافت وام ازدواج و فرزندآوری

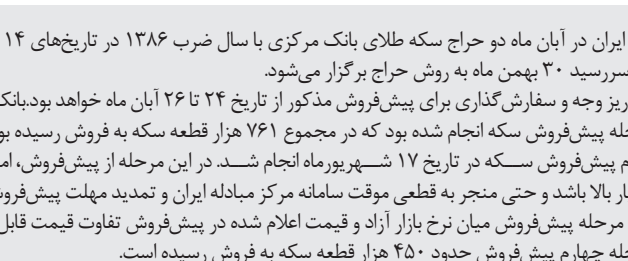
بر اساس قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و همچنین طبق قانون بودجه سال ۱۴۰۴، شبکه بانکی اعم از بانکها و موسسات اعتباری، موظف است از محل منابع قرض‌الحسنه پس‌انداز و جاری، تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج و فرزندآوری را پرداخت کند. مبلغ وام ازدواج در سالل ۱۴۰۴ برای هر نفر ۳۰۰میلیون تومان است و در صورت داشتن شرایط سنی خاص (عروس زیر ۲۳ سال و داماد زیر ۲۵ سال) به ۳۵۰میلیون تومان برای هر نفر اعلام شده است. این تسهیلات قرض‌الحسنه، ۴ درصد کارمزد دارد و در مجموع

زوجین می‌توانند تا ۶۰۰میلیون تومان (در حالت عادی) یا ۷۰۰میلیون تومان (در صورت واجد شرایط سنی بودن) دریافت کنند. بازپرداخت تسهیلات ازدواج به صورت ۱۲۰اقسط ماهانه است. طبق اعلام بانک مرکزی، بانکها موظفند با ارائه تنها یک سفته و یک ضامن نسبت به پرداخت وام اقدام کنند.

تسهیلات فرزندآوری با مبالغ متفاوتی برای هر فرزند پرداخت می‌شود. بر اساس آخرین مصوبات، مبلغ وام فرزندآوری در سال ۱۴۰۴، برای فرزند اول ۴۴میلیون تومان(بازپرداخت ۳۶ماهه)، فرزند دوم ۸۸میلیون تومان(بازپرداخت ۴۸ ماهه)، فرزند سوم ۱۳۲میلیون تومان(بازپرداخت ۶۰ ماهه)، فرزند چهارم ۱۶۵میلیون تومان(بازپرداخت ۷۲ ماهه) و فرزند پنجم و بالاتر ۲۲۰میلیون تومان(بازپرداخت ۸۴ماهه) اعلام شده است. نرخ کارمزد تسهیلات فرزندآوری نیز همچون ازدواج، ۴ درصد است. بازپرداخت اولین قسط پس از گذشت ۶ ماه از دریافت وام آغاز می‌شود. وثایق مورد نیاز برای دریافت وام شامل ارائه یک برگ سفته و معرفی یک ضامن معتبر اعلام شده است.

این شرایط در صورتی است که بانکی که متقاضیان تسهیلات ازدواج و فرزندآوری در آن ثبت‌نام کرده‌اند، دارای منابع کافی برای ارائه وام باشند. در غیر این صورت افراد لازم است در انتظار دریافت وام و به اصطلاح در صف دریافت وام قرار بگیرند تا منابع کافی در بانک تامین شود. طبق آخرین ارقام گزارش شده توسط بانک مرکزی، تا پایان شهریور ماه سال جاری به ۲۹۱ هزار و ۸۵۸ نفر وام قرض‌الحسنه ازدواج و به ۲۴۰ هزار و ۶۶۱ نفر وام قرض‌الحسنه فرزندآوری پرداخت شده است. با این وجود، تا پایان شهریور ماه، ۵۴۱ هزار

سیستم آبیاری نوین در استان فارس

معضل کشاورزی به روش پیشامدرن

توافق صادرات محصولات هیدروپونیک به اروپا، نقطه عطفی در گذار عربستان از واردکننده عمده مواد غذایی به صادرکننده محصولات کشاورزی با فناوری‌های نوین به‌شمار می‌رود.

محدودیت‌های صادرات محصولات کشاورزی

سیروس جعفری عضو هیات علمی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» گفت: کشاورزی و تولید محصولات غذایی و حتی صادرات آن در کشورهای خشک و کم‌بارش نیز مورد توجه است. در واقع با نگاه کلی به الگوی کشت و تامین غذا در کشورهای مختلف باید این‌طور ادعا کرد که راندمان بهره‌برداری از آب برای تولید محصولات مختلف کشاورزی اهمیت به‌مراتب بیشتری دارد.

وی افزود: راندمان بهره‌برداری از آب در ایران حدود ۰.۳ برآورد می‌شود، درحالی‌که این راندمان در برخی کشورهای منطقه به ۲.۵ نیز می‌رسد. بنابراین تولید و صادرات محصولات کشاورزی فقط تابع وسعت کشورها و میزان بارندگی آنها نیست بلکه تکنولوژی تولید و فرآوری از بیش‌ترین اهمیت در تولید و صادرات محصولات کشاورزی بر خوردار هستند. جعفری گفت: ایران برای اصلاح شرایط باید از فناوری‌های نوین مصرف آب استفاده کند. مهم‌ترین مشکل ما هدررفت مصرف آب است. کنترلی بر تحویل حجمی آب به کشاورز صورت نمی‌گیرد. برق ارزان است، آب از عمق زمین استخراج می‌شود تا کشاورز کار خود را ادامه دهد. درهمین حال کسی قدر این آب بسیار ارزان را نمی‌داند و به دنبال ارتقا سطح بهره‌وری مصرف نیست.

این عضو هیات علمی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان گفت: نمونه‌هایی از کشورهای کم‌بارش وجود دارد که توانسته‌اند تولید محصولات کشاورزی خود را افزایش دهند و حضور موقتی در بازار جهانی داشته باشند. به عنوان نمونه چین با توجه به جمعیت قابل‌توجهی که دارد، تا ۱۰ سال قبل در رده واردکنندگان بزرگ محصولات کشاورزی بوده است. چین در طول یک دهه گذشته توانسته با ارتقا سطح فناوری در زمینه کشاورزی و بسته بندی، نیاز خود به محصولات کشاورزی را تامین کرده و در رده بزرگ‌ترین تولیدکنندگان این محصولات در سطح جهانی قرار گیرد. در همین حال این کشور بخشی از تولیدات خود را روانه بازار بین‌المللی می‌کند. به صورتی که در سال ۲۰۱۹ با صادرات ۱۳۳میلیارد دلار از آمریکا و اتحادیه اروپا پیشی گرفت و به جایگاه نخست دست یافت. در همین حال می‌توان از هلند به‌عنوان نمونه موفق در حوزه تولید محصولات کشاورزی نام برد. این کشور با وجود وسعت محدود توانسته در مقام یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان مواد غذایی در دنیا باشد. توجه به این نکته ضروری است که راندمان تولید به ازای مصرف آب در دنیا بالاتر از سطح بهره‌وری مصرف نیست.

وی افزود: ایران یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان بسیاری از محصولات باغی در دنیا است. ایالات متحده در مقام اول تولیدکننده بزرگ محصولات باغی جهان قرار دارد. شرایط اکوسیستم ایران در تولید قابل‌توجه محصولات باغی در ایران اثرگذار است. محصولات مختلفی در اقلیم گسترده ایران رشد می‌کند. محصولات باغی حاره‌ای در مناطقی همچون

و ۲۱۵ نفر در صف دریافت وام ازدواج و ۵۳۴ هزار و ۶۲۳ نفر در انتظار وام فرزند هستند. به عبارت دیگر بیش از یکمیلیون نفر در صف دریافت این دو وام قرض‌الحسنه هستند.

انتظار داریم از طریق کارت رفاهی متصل به اوراق گام از میزان مدت انتظار در صف متقاضیان وام ازدواج کاسته شود.

وام نقدی ازدواج حذف نمی‌شود

صف طولانی متقاضیان دریافت تسهیلات تکلیفی ازدواج و فرزندآوری موجب شده که مقامات بانک مرکزی در اقدامی جدید، کارت رفاهی اوراق گام را برای کاهش صف متقاضیان معرفی کنند. پس از اعلام این خبر شایعاتی منتشر شد که شاید قرار نیست دیگر وام ازدواج به صورت نقدی پرداخت شود. طبق اعلام بانک مرکزی متقاضیانی که قصد دارند با مبلغ وام ازدواج خود کالای ایرانی خریداری کنند، می‌توانند به جای ادامه انتظار در صف دریافت وام، در آذر ماه با مراجعه به بانک، کارت رفاهی اوراق گام دریافت نمایند. سود تسهیلات این کارت‌ها نیز همان ۴ درصد خواهد بود. با این حال وام ازدواج نقدی حذف نشده است و با توجه به سهمیه هر بانک به نوبت به متقاضیان اعطا خواهد شد. به بیان دیگر کارت رفاهی اوراق گام به عنوان یک گزینه جدید برای متقاضیان وام ازدواج فعال خواهد شد و افراد در صورت تمایل می‌توانند آن را انتخاب کنند.

توان پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ۲۷۵ همت است

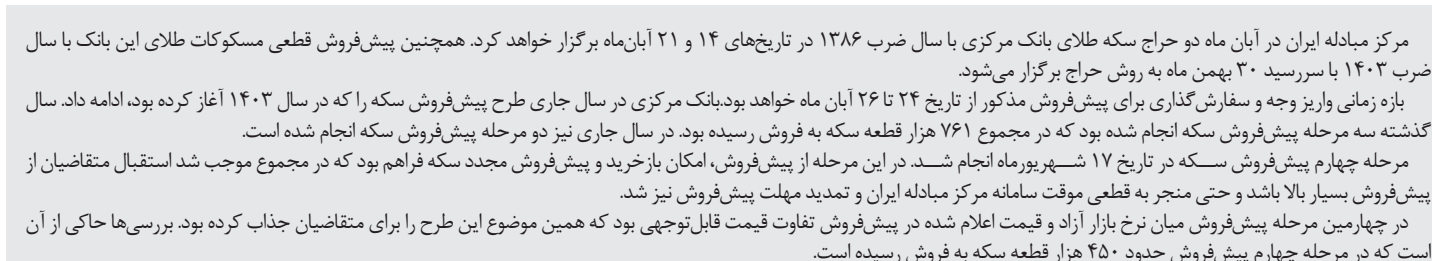
سارا جلالی، معاون اداره عملیات اعتباری بانک مرکزی، توان پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه شبکه بانکی برای سال‌جاری حدود ۲۷۵ همت اعلام شده است. بر اساس قانون، ۱۰۰ همت از این میزان(۲۷۵ همت) به پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه اشتغال تعلق گرفته و مابقی آن برای سایر تسهیلات قرض‌الحسنه از جمله تسهیلات ازدواج، فرزندآوری، ودیعه مسکن، خودروی جانبازان، جعبه‌یه، مسکن محرومین و سایر مواردی که در قانون بودجه دیده شده، اختصاص یافته است. بر این اساس، توان تک تک بانک‌ها برآورد و سهمیه هر یک به آنها ابلاغ شده است. جلالی، اعتبار سال‌جاری در حوزه تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج را ۲۰۰.۳ همت و تسهیلات قرض‌الحسنه فرزندآوری را ۵۳.۳ اعلام کرد. از این آمار حدود ۱۲۹.۴ همت(۶۴.۶درصد) تا دهم آبان ماه تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج و ۲۸.۵ همت(۵۳.۵درصد) تسهیلات قرض‌الحسنه فرزندآوری به متقاضیان پرداخت شده است.

معاون اداره عملیات اعتباری بانک مرکزی در ادامه توضیح داد: تسهیلات ازدواج و فرزندآوری از نوع قرض‌الحسنه است و منابع این تسهیلات هم باید از محل منابع قرض‌الحسنه شبکه بانکی تامین شود. همچنین بخشی از منابع این تسهیلات نیز از محل حساب‌های قرض‌الحسنه جاری تامین می‌شود که البته این سپرده‌ها در قالب حساب‌های جاری است و بسته به درخواست صاحبان حساب هر لحظه باید امکان پرداخت داشته باشد. بر این اساس، امکان پرداخت تسهیلات تکلیفی از محل این سپرده‌ها منطقی نیست چرا که بازپرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج و فرزندآوری ۱۰ ساله، ۷ساله و... است.

نحوه برآورد توان پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه

جلالی با اشاره به نحوه برآورد توان شبکه بانکی برای پرداخت تسهیلات ازدواج و فرزندآوری، تصریح کرد: در ابتدای هر سال زمانی که لایحه قانون بودجه جهت بررسی و تصویب به مجلس نوشته می‌شود این برآورد توسط بانک مرکزی به صورت شفاف و منطقی و بر اساس برآوردهایی که از سال گذشته بوده و همچنین با در نظر گرفتن میزان رشد نقدینگی... و محاسبه می‌شود. معاون اداره عملیات اعتباری بانک مرکزی با اشاره به اینکه منطق و رفتارهای گذشته سپرده‌گذاران برای دریافت تسهیلات از محل سپرده‌های خود در بانک‌های قرض‌الحسنه، توسط بانک مرکزی ارزیابی می‌شود، یادآور شد: بر این اساس پیش‌بینی می‌شود که به چه میزان از محل سپرده‌های متقاضیان بر اساس امتیازهای کسب شده درخواست تسهیلات شده است. علاوه بر این، چنانچه بانکی تسهیلات به این دسته از سپرده‌گذاران پرداخت نکند، متقاضیان سپرده‌های خود را از آن بانک خارج خواهند کرد. طبق آمارها، حدود ۷۰ درصد از سپرده‌های قرض‌الحسنه برای دریافت وام است. بر این اساس، چنانچه تمام منابع قرض‌الحسنه شبکه بانکی در جهت پرداخت تسهیلات تکلیفی قرار بگیرد، پیامد آن، خروج منابع قرض‌الحسنه از بانک‌ها خواهد بود و حتی ممکن است بانک‌های قرض‌الحسنه با مشکل ناترازی هم مواجه شوند.

او با اشاره به تسهیل تامین تسهیلات پرداختی سال گذشته که مازاد بر تکالیف از سوی شبکه بانکی پرداخت شد، افزود: ۵۰همتی که سال گذشته مازاد بر توان پرداختی شبکه بانکی پرداخت شد از محل آزادسازی سپرده قانونی بانک‌ها بود و از محل پرداخت قرض‌الحسنه نبود. معاون اداره اعتبارات بانک مرکزی در ادامه تاکید کرد: انتظار داریم از طریق کارت رفاهی متصل به اوراق گام از میزان مدت انتظار در صف متقاضیان وام ازدواج کاسته شود.

سیستم آبیاری نوین در استان فارس

توافق صادرات محصولات هیدروپونیک به اروپا، نقطه عطفی در گذار عربستان از واردکننده عمده مواد غذایی به صادرکننده محصولات کشاورزی با فناوری‌های نوین به‌شمار می‌رود.

توافق صادرات محصولات هیدروپونیک به اروپا، نقطه عطفی در گذار عربستان از واردکننده عمده مواد غذایی به صادرکننده محصولات کشاورزی با فناوری‌های نوین به‌شمار می‌رود.

توافق صادرات محصولات هیدروپونیک به اروپا، نقطه عطفی در گذار عربستان از واردکننده عمده مواد غذایی به صادرکننده محصولات کشاورزی با فناوری‌های نوین به‌شمار می‌رود.

توافق صادرات محصولات هیدروپونیک به اروپا، نقطه عطفی در گذار عربستان از واردکننده عمده مواد غذایی به صادرکننده محصولات کشاورزی با فناوری‌های نوین به‌شمار می‌رود.

توافق صادرات محصولات هیدروپونیک به اروپا، نقطه عطفی در گذار عربستان از واردکننده عمده مواد غذایی به صادرکننده محصولات کشاورزی با فناوری‌های نوین به‌شمار می‌رود.

توافق صادرات محصولات هیدروپونیک به اروپا، نقطه عطفی در گذار عربستان از واردکننده عمده مواد غذایی به صادرکننده محصولات کشاورزی با فناوری‌های نوین به‌شمار می‌رود.

توافق صادرات محصولات هیدروپونیک به اروپا، نقطه عطفی در گذار عربستان از واردکننده عمده مواد غذایی به صادرکننده محصولات کشاورزی با فناوری‌های نوین به‌شمار می‌رود.

توافق صادرات محصولات هیدروپونیک به اروپا، نقطه عطفی در گذار عربستان از واردکننده عمده مواد غذایی به صادرکننده محصولات کشاورزی با فناوری‌های نوین به‌شمار می‌رود.

توافق صادرات محصولات هیدروپونیک به اروپا، نقطه عطفی در گذار عربستان از واردکننده عمده مواد غذایی به صادرکننده محصولات کشاورزی با فناوری‌های نوین به‌شمار می‌رود.

توافق صادرات محصولات هیدروپونیک به اروپا، نقطه عطفی در گذار عربستان از واردکننده عمده مواد غذایی به صادرکننده محصولات کشاورزی با فناوری‌های نوین به‌شمار می‌رود.

توافق صادرات محصولات هیدروپونیک به اروپا، نقطه عطفی در گذار عربستان از واردکننده عمده مواد غذایی به صادرکننده محصولات کشاورزی با فناوری‌های نوین به‌شمار می‌رود.

توافق صادرات محصولات هیدروپونیک به اروپا، نقطه عطفی در گذار عربستان از واردکننده عمده مواد غذایی به صادرکننده محصولات کشاورزی با فناوری‌های نوین به‌شمار می‌رود.

چابهار تولید می‌شوند. گیاهان مناطق سردسیری نیز در ارتفاعات زاگرس یا البرز تولید می‌شوند.

جعفری در ادامه گفت: با وجود تولید محصولات گسترده کشاورزی در ایران، به مساله مصرف آب در کشور توجه نشده است. به بیان دقیق تر راندمان مصرف آب در بخش کشاورزی بسیار پایین است. به‌عنوان نمونه در کشور ما برای تولید هر تن گندم، به‌طور متوسط بیش از ۴ هزار مترمکعب آب مصرف می‌شود. یعنی راندمان مصرف آب در بخش کشاورزی ما بسیار پایین است. کشاورزی ما با سیستم‌های آبیاری بسیار قدیمی انجام می‌شود. همین موضوع نیز مصرف را با به شدت بالا می‌برد. این در حالی است که همین میزان تولید در سیستم آبیاری قطره‌ای به کمتر از ۱۰۰۰ مترمکعب نیاز دارد. به عبارتی میزان مصرف آب به حدود ۲۵ درصد کاهش می‌یابد. نبود انگیزه برای اصلاح الگوی مصرف آب از سویی و همچنین نبود نظارت کافی برمیزان مصرف، برق ارزان، عدم قیمت‌گذاری واقعی آب و همچنین نبود الگوی مناسبی برای کشت از عوامل مهم دیگر مصرف زیاد آب و عدم بهینه‌سازی آن است.

این استاد دانشگاه گفت: چین برای ارتقا سطح تولید محصولات کشاورزی خود از ارتقا فناوری و تکنولوژی بهره گرفته است. ارتقای سطوح تکنولوژی در چین برای تولید مواد غذایی موجب شده که در طول ۵ سال اخیر، میزان تولید در این بخش ۳ تا ۱۲ برابر افزایش یابد. این کشور با افزایش تعداد آزمایشگاه‌های خاک و استفاده از فناوری‌های نوین آبیاری و بهره‌مندی از تکنولوژی‌های نوین کشاورزی، در مسیر موفقیت گام برداشته است. این درحالی‌است که میانگین تولید گندم در ایران از سالل ۱۳۵۷ تاکنون، حتی سه برابر نیز نشده است. در واقع ما با وجود اتخاذ راهکارهای مختلف و طرح‌های حمایتی از کشاورزان، هنوز قدم مثبت قابل‌توجهی در این بخش برنداشته‌ایم. وی گفت: کشت فراسرزیمینی یکی از الگوهای موقفی است که توسط برخی کشور‌های کم‌بارش و خشک برای دستیابی به برخی نهاده‌های آب‌بر اتخاذ شده است. به‌عنوان نمونه موفق در این بخش زباد تولید و حتی محصولات نام برد. شرکت المراعی عربستان محصولات لبنی در مقیاس بسیار زیاد تولید و به کشورهای مختلف صادر می‌کند. این شرکت سهم اصلی خوراک دام مصرفی خود را از آرژانتین، آمریکا و کشورهای دیگر وارد می‌کند. یعنی کشت سرزمینی موقعیت ممتازی را در اختیار این شرکت عربستانی قرار داده است.

ساختار ضعیف مدیریت

این استاد دانشگاه در پاسخ به سوالی مبنی بر تاثیر تحریم و چالش‌های اقتصادی کشور در عدم به‌روزرسانی تجهیزات آبی گفت: به اعتقاد من هیچ کدام از موارد یاد شده اثرگذاری جدی بر پایین بودن میزان بهره‌وری مصرف آب در بخش کشاورزی ندارد. چرا که ما از نبود ساختار مدیریت فنی و علمی در کشور بیش‌تر از تحریم صدمه می‌بینیم. سیستم‌های آبیاری کاملاً اتوماتیک توسط شرکت‌های ایرانی تولید و اجرا می‌شود و نیازی به رفع تحریم برای تامین آنها نداریم. ما برای اصلاح شرایط الگوی آبیاری نیازمند عزم جدی در این بخش هستیم. مشکلات ما داخلی هستند. در شرایطی که دغدغه بهره‌وری مصرف آب از سطوح خرد تا کلان وجود ندارد، این روند اصلاح نمی‌شود. به بیان دقیق‌تر ارتقا بهره‌وری دغدغه سیاستگذاران نیست.

جعفری گفت: در چنین فضای عملا اعطای تسهیلات برای ارتقا سطح تکنولوژی در بخش کشاورزی مورد توجه نیست. با کافی است نگاهی به ردیف‌های بودجه ببندایند. حتی یک ردیف بودجه به تامین آب و ارتقا تکنولوژی‌های مصرف آب در بخش کشاورزی اختصاص داده نشده است. بنیاد مستقل آبیاری در دهه‌های گذشته در ایران فعالیت داشت، اما اکنون در چه شرایطی هستیم؟ نه تنها ارتقا بهره‌وری در مصرف آب مورد توجه سیاستگذاران نیست، بلکه اصول فنی، تناسب اراضی زراعی، تناسب مصرف آب و... نیز مورد توجه قرار نمی‌گیرد. در چنین شرایطی اصلاح تولید محصولات کشاورزی و غذایی با توجه به ذخایر آبی کشور در دسترس به‌نظر نمی‌رسد.

روزنامه‌های اقتصادی

دوشنبه ۲۵ اسفند ۱۴۰۴ شماره ۸۸۳

www.marzeghtesad.ir

♥ گزیر ناگزیر بانک آینده

گزیر (فیصله) برگردان مناسبی از واژه «یزولوشن» است و آن عبارت است از حل و فصل مشکلات بانکها، قبل از اینکه مجبور به اعلام ورشکستگی شوند. چرا که اعلام ورشکستگی یک بانک غالباً دشمنوار و بر وضعیت سایر بانکها و در نتیجه اقتصاد کشور تاثیر بسیار نامناسبی خواهد داشت.فرآیند گزیر طبق ماده یک قانون بانک مرکزی مصوب ۱۷ آبان ۱۴۰۲ اینگونه تعریف شده است: «گزیر مجموعه اقداماتی است که تحت راهبری بانک مرکزی به منظور تسهیل از منافع عموم و حفظ ثبات مالی در خصوص موسسات اعتباری که با ناترازی مواجه شده‌اند یا در معرض ورشکستگی قرار گرفته‌اند، در چارچوب قانون اجرا می‌شود.»

بانک آینده با سالها تجربه ناترازی در صورت وضعیت مالی خود و با تاخیر بسیار، سرانجام در تاریخ اول آبان ماه سال ۱۴۰۴ مشمول فرایند گزیر شد. بنابر اعلام بانک مرکزی، بدهی‌های بانک آینده بابت تسهیلات مشتریان، که طبق صورت وضعیت مالی آن در پایان سال ۱۴۰۴ بالغ بر ۲۳۲ همت است به بانک ملی انتقال خواهد یافت.(صورت‌های مالی سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ منتشر نشده است) بدین ترتیب بانک آینده با زیان انباشته‌ای معادل ۲۲۰ همت (در پایان سال ۱۴۰۱- بدون درنظر گرفتن بندهای تحریف و محدودیت گزارش حساساریس) و وجه نقد عملیاتی منفی به مبلغ ۵۷ همت در آن سال، از خطر اعلام ورشکستگی نجات یافت. بنابر مصوبه بانک مرکزی، مسوولیت تسویه دارایی‌ها و بدهی‌های بانک آینده به عهده صندوق ضمانت سپرده‌ها گذاشته شده است. صندوق ضمانت سپرده‌های سال ۱۳۹۰ در صورت یک نهماد عمومی فردولتی و شخصیتی مستقل، به منظور تضمین بازپرداخت وجوه متعلق به سپرده گذاران تاسیس شده است. هیات امنای صندوق از رئیس کل بانک مرکزی، وزیر امور اقتصادی، دادستان کل کشور با معاونین آنها و چند عضو دیگر تشکیل می‌شود.صندوق توسط هیات‌مدیره‌ای متشکل از یک نفر رئیس، چهار عضو اصلی و یک نفر عضو علی‌البدل که توسط هیات امنای صندوق می‌شود اداره می‌شود.

با اجرای روش گزیر، بانک آینده منحل نشده و در بانک ملی نیز ادغام نشده است، لیکن اداره فعالیت و تصمیم‌گیری در مجامع عمومی آن بانک به صندوق ضمانت سپرده‌ها واگذار شده است. بدین اجری ترتیب در تاریخ گزیر حداقل مبلغ ۳۳۲ همت به دارایی‌های بانک ملی اضافه خواهد شد که باید از محل وصول مطالبات و فروش دارایی‌های بانک آینده تامین شود. در مقابل این دارایی با درجه نقدینگی کم و فولادی‌ها، مشتریان بانک ملی با درجه نقدشوندگی بالا به میزان ۲۸ درصد افزایش خواهد یافت.

ظاهرا در صورت عدم اصلاح ساختار مالی، پنج بانک دیگر نیز احتمالا در صف انتظار اجرای روش گزیر هستند. نظرات مستمر و به موقع بانک مرکزی بر فعالیت بانک‌ها مانع از تکرار مکانیز گزیر خواهد شد.

♥ تورم آاناتولی در کف ۳٫۵ ساله

نرخ تورم سالانه ترکیه در اکتبر ۲۰۲۵ به ۳٫۵ درصد رسید، رقمی که نسبت به تورم ۳۳٫۲۹ درصدی ماه قبل کاهش یافته و پایین‌تر از انتظارات بازار (۳۳٫۲ درصد) بود. بالاترین سطح نرخ تورم سالانه این کشور نزدیک به ۸۰ درصد بود و نرخ تورم ماهانه نیز بیش از ۱۳ درصد بوده است. تورم ماه اخیر پایین‌ترین سطح تورم از نوامبر ۲۰۲۱ محسوب می‌شود و نشان می‌دهد روند کاهش فشارهای قیمتی در اقتصاد ترکیه، هرچند کند و همراه با ریسک، همچنان ادامه دارد.بخش زیادی از این کاهش ناشی از افت سرعت رشد قیمتهای تورم‌رورهای عمده هزینه‌ای بوده است. برای مثال، تورم مواد غذایی و نوشیدنی‌های غیرالکلی از ۲۶٫۰۶ به ۳۴٫۸۹ درصد کاهش یافت که با توجه به سهم ۲۵ درصدی این گروه در شاخص قیمت مصرف‌کننده، اثر مهمی بر کل تورم دارد. همچنین در بخش مسکن تورم از ۵۱٫۳۶ به ۵۰٫۹۶ درصد، در پوشاک از ۹٫۸ به ۷٫۹۸ درصد، در لوازم خانگی از ۲۹٫۳۲ به ۲۸٫۹ درصد و در حوزه سلامت از ۲۵٫۲۱ به ۲۲٫۰۶ درصد کاهش مشاهده شد. روهای ارتباطات و آموزش نیز کاهش جزئی تورم را تجربه کردند.در مقابل، برخی گروه‌ها همچون حمل‌ونقل، نوشیدنی‌های الکلی و دخلیات و همچنین تفریحات و محصولات و خدمات فرهنگی افزایش مجدد تورم را ثبت کردند.برای نمونه، تورم حمل‌ونقل از ۲۵٫۳ به ۲۷٫۲۳ درصد رسید؛ این بخش شش از ۱۷ درصدی در سید تورم ترکیه دارد و نوسانات آن، خصوصا تحت‌تاثیر قیمت انرژی و نرخ ارز، می‌تواند آثار مهمی بر مسیر تورمی بگذارد.از منظر ماهانه نیز شاخص قیمت مصرف‌کننده در اکتبر ۲۵٫۵ درصد رشد کرد که کمتر از عدد ۳۰٫۲۳ درصد ماه قبل و پایین‌تر از انتظار بازار (۲۸ درصد) بود. این موضوع نشان می‌دهد هرچند سطوح تورم بالاست، اما شتاب رشد قیمت‌ها تا حدی کاهش یافته است. برای مقایسه تاریخی باید اشاره کرد میانگین تورم ماهانه ترکیه از سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۲۵ حدود ۱۳٫۴ درصد بوده و تورم بیشترین تورم ماهانه در دسامبر ۲۰۲۱ با رقم ۱۳۵٫۸ درصد ثبت شده است؛ این فاصله نشان می‌دهد سطح فعلی تورم هنوز بسیار بالاتر از روندهای تاریخی است.

تورم تولیدکننده (PPI) نیز به ۲۷ درصد افزایش یافت که بالاتر از رقم ۲۶٫۵۹ درصدی ماه سپتامبر و بالاترین سطح از ژانویه بود. این افزایش تورم تولیدکننده، هرچند محدود، هشداری نسبت به پایداری فشار هزینه‌ها در سمت عرضه است. در تمام بخش‌های اصلی تولید، از جمله معدن، آب، برق و گاز و تولیدات صنعتی رشد قیمت دیده شد.

گروه‌های پتروشیمی و پالایشی بود، گروهی که پس از چند روز خروج پول و اصلاح جزئی، دوباره در کانون توجهات قرار گرفت. تحلیگران علت افت مقطعی اخیر را سیو سود کوتاهمدت سهامداران می‌دانند و معتقدند این گروه‌ها همچنان پتانسیل رشد بنیادی بالایی دارند. به این ترتیب، پالایشی‌ها با جذب ۱۰۸ میلیارد تومان پول حقیقی در صدر گروه‌های مورد توجه قرار گرفتند و محصولات شیمیایی با ۶۴ میلیارد تومان ورود نقدینگی حقیقی جایگاه دوم را به خود اختصاص دادند. در کنار آنها، دارویی‌ها نیز با حضور مستمر در جمع پنج گروه برتر جذب پول حقیقی، عملا به یکی از گروه‌های طلایی بازار تبدیل شده‌اند. تحلیگران دلیل این روند را در گزارش‌های شش‌ماهه مطلوب شرک‌تها و همزمانی با فصل اوج تقاضا در بازار دارو می‌دانند.

در میان گروه‌های ریالی نیز بانکی‌ها دوباره جان گرفتند. پس از چند روز خروج پول، این گروه دیروز موفق به جذب ۴۰ میلیارد تومان نقدینگی حقیقی شد و به نوعی به رینگ معاملات بازگشت. در مقابل، گروه‌های محصولات غذایی با ۳۴ میلیارد تومان، خودرو و ساخت قطعات با ۲۶ میلیارد تومان و زراعت با ۶ میلیارد تومان خروج نقدینگی، در صدر فهرست گروه‌های کم‌اقبال قرار گرفتند.

در نقطه مقابل این رشدها، صندوق‌های سرمایه‌گذاری سهامی و بخشی روزی بر خسارت را پشت سر گذاشتند. در روزی که تمامی نمآگرهای بورسی در اوج بودند، این صندوق‌ها از ابتدای بازار شاهد خروج سرمایه قابل‌توجهی بودند. صندوق‌های سهامی دیروز ۱۲۸ میلیارد تومان خروج پول حقیقی داشتند و صندوق‌های بخشی نیز ۶۳ میلیارد تومان نقدینگی از دست دادند. به باور برخی تحلیگران، این رفتار محتاطانه ناشی از آینده‌نگری مدیران صندوق‌ها و پرهیز از ریسک اصلاح کوتاهمدت بازار است.

با این حال، در سسوی مقابل، تا لحظه نگارش این گزارش صندوق‌های طلا با ورود ۵۰۰ میلیارد تومان نقدینگی و صندوق‌های درآمد ثابت با ۱۲ میلیارد تومان ورود سرمایه عملکردی مثبت داشتند؛ نشانه‌ای از تنوع‌سازی پرتفوی سرمایه‌گذاران در شرایط رشد شاخص‌ها.

به‌طور کلی، عملکرد دیروز بورس تهران از تعادل هوشمندانه میان عرضه و تقاضا حکایت داشت. عبور شاخص از سقف تاریخی، هرچند با افزایش هیجان و سیو سود همراه شد، اما توانست انتظارات مثبت تازه‌ای را در میان فعالان بازار شکل دهد. حالا چشم‌ها به معاملات امروز دوخته شده تا مشخص شود آیا بازار توان حفظ این قله جدید را دارد یا نه.

خبرهای مهم برای بورس دوشنبه

در روز داغ بورس دو خبر نیز بین فعالان بازار دست به دست شد. اول اینکه فریبزیر کریمایی، قائم‌مقام انجمن کارفرمایی صنعت پتروشیمی، اعلام کرد که هنوز وزارت نفت قانع به اصلاح نرخ خوراک صنایع پتروشیمی نشده است. به گفته او، تلاش‌ها بر این است که هاب‌های اروپایی از فرمول قیمت‌گذاری خوراک حذف شوند. کریمایی تأکید کرد که آثار این تصمیم تنها محدود به صورت‌های مالی شرکت‌های پتروشیمی نخواهد بود، بلکه تمام صنایع وابسته به خوراک پتروشیمی را نیز تحت‌تاثیر قرار می‌دهد. او افزود: «با حذف‌هاب‌های اروپایی، قیمت گاز ایران می‌تواند نسبت به سایر کشورهای تولیدکننده انرژی رقابتی‌تر شود.»

در طرف دیگر شایعه‌ای بانکی – پالایشی در بازار چرخید. گزارش‌های غیررسمی حاکی از آن است که احتمال جمعیت بلوک‌های پالایشی متعلق به بانک‌های بزرگ از جمله صادرات، تجارت و ملت برای واگذاری در بازار مطرح شده است. خبری که تا لحظه نگارش این گزارش تایید یا تکذیب نشده.

رکورد تاریخی شاخص در شرایطی متفاوت

محمد خبیری‌زاده، تحلیلگر ارشد بازار سرمایه با اشاره به رشد اخیر شاخص کل بورس گفت: «دیروز بازار سرمایه روزی تاریخی را پشت سر گذاشت. شاخص کل توانست رکورد قبلی خود را از نظر ریالی بشکند و به سطح سه‌میلیون و ۲۶۵ هزار واحد برسد. این اتفاق در حالی رخ داد که در مرتبه پیشین که شاخص در این محدوده قرار داشت، نرخ دلار حدود ۸۰ هزار تومان بود. بنابراین هرچند شاخص کل و سهام اثرگذار از منظر ریالی به سقف‌های پیشین نزدیک شده‌اند، اما از نظر دلاری هنوز حدود ۲۰ تا ۲۵ درصد پایین‌تر از سقف سال ۱۴۰۴ قرار دارند.»

او در ادامه افزود: «پس از ثبت این رکورد، تقاضا در بازار تا حدودی فروکش کرد و هرچه به ساعات پایانی معاملات نزدیک شدیم، عرضه‌ها افزایش یافت. این رفتار اما طبیعی است؛ چراکه بازار برای عبور بایدار از چنین سقفی، معمولاً نیاز به چند مرحله درگیری میان خریداران و فروشندگان دارد تا بتواند این مقاومت را با قدرت پشت سر بگذارد.»

این تحلیلگر بازار سرمایه با اشاره به پایداری ورود نقدینگی به بازار بیان کرد: «تکته مهم این است که جریان پول در بازار همچنان فعال است. این جریان از شهریورماه وارد بازار شد و تاکنون نشانه‌ای از خروج جدی سرمایه دیده نشده است. حتی در روزهای منفی اخیر نیز نسبت فروشندگان به خریداران تغییر محسوسی نداشت که این نشان می‌دهد نقدینگی جدید به قصد ماندگاری وارد بازار شده است.»

او توضیح داد که بخشی از این نقدینگی از سمت سپرده‌های بانکی و بازار ارز به بورس آمده و بخش دیگری نیز پس از افت بازار طلا و صندوق‌های طلا به سمت سهام حرکت کرده است.

خبیری‌زاد درباره عوامل بنیادی رشد بازار گفت: «برای آنکه بتوانیم با اطمینان از عبور شاخص از سقف‌ها سخن بگوییم، باید به پتانسیل‌های پیش‌روی بازار توجه کرد. گزارش‌های مثبت و مهربان‌تر نشان می‌دهد روند تولید و فروش در بسیاری از صنایع مثبت بوده و حاشیه سود شرکت‌ها در سطحی قرار دارد که قیمت‌های فعلی سهام را توجیه می‌کند. حتی در برخی صنایع، ارزش ذاتی سهام بالاتر از قیمت بازار ارزیابی می‌شود.»

وی افزود: «از منظر انتظارات ارزی نیز فعالان بازار بر این باورند که دولت و بانک مرکزی در نهایت ناچار به تجدیدنظر در سیاست تثبیت نرخ ارز خواهند شد. احتمال دارد شرکت‌های بزرگ، به‌ویژه پتروشیمی‌ها و فولادی‌ها، به بازار دوم (توافقی) منتقل شوند و همین موضوع می‌تواند به رشد درآمدهای ارزی و در نتیجه افزایش ارزش سهام این شرکت‌ها منجر شود.»

به گفته خبیری‌زاد، با وجود شرایط مساعد بازار، برخی ریسک‌ها نیز باید مورد توجه قرار گیرد: «ریسک‌های ژئوپلیتیک همچنان از عوامل مهم اثرگذار بر بازار هستند. احتمال بروز درگیری‌های منطقه‌ای، از جمله گمانه‌زنی‌ها درباره تنش‌های جدید در عراق یا با اسرائیل، همچنان ذهن فعالان اقتصادی را مشغول کرده است. از سوی دیگر، بودجه سال ۱۴۰۵ نیز در آستانه ارائه به مجلس است و مشخص نیست دولت چه سیاست‌هایی را در حوزه ارزی و مالی اتخاذ خواهد کرد.»

وی در جمعیت‌های تأکید کرد: «در مجموع، وزن اخبار مثبت در شرایط کنونی بیشتر از اخبار منفی است. نوع گزارش‌های شرکت‌ها و وضعیت جریان نقدینگی نشان می‌دهد حتی اگر اصلاحی در بازار رخ دهد، بسیار محدود و کوتاهمدت خواهد بود. بر این اساس، به نظر می‌رسد احتمال رشد بازار در هفته‌های آینده بیش از احتمال درجا زدن یا افت آن باشد.»

از منظر بنیادی نیز قیمت بسیاری از سهام در سطوح فعلی کاملاً توجیه‌پذیر و در برخی موارد حتی جذاب برای خرید هستند. امیدواریم بازار بتواند این سقف‌های روانی را پشت سر بگذارد و وارد یک روند صعودی پایدار شود.»

۵ فر حناز نعمتی – پس از ۱۰۵ روز انتظار، شاخص کل بورس تهران روز گذشته با رشد ۱۰۴۸ درصدی از سقف تاریخی خود عبور کرد و در سطح ۳ میلیون و ۲۶۵ هزار واحد ایستاد.

این در حالی است که در اردیبهشت‌ماه، زمانی که شاخص در همین محدوده قرار داشت، نرخ دلار حدود ۸۰ هزار تومان بود؛ اما اکنون شاخص در شرایطی رکوردشکنی کرده که دلار به ۱۰۷ هزار تومان رسیده است. ارزش معاملات خرد نیز با رشد ۸ درصدی نسبت به روز قبل، به بیش از ۱۵ هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان رسیده و یکی از بالاترین سطوح دو ماه اخیر را ثبت کرده است. این ارزش معاملات نشان می‌دهد که رونق بورس نه تنها به پایان نرسیده، بلکه محتمل است در کوتاهمدت و میان‌مدت هم ادامه‌دار باشد. از ابتدای سال تاکنون، بورس تهران با بازدهی ۲۰۵ درصدی پس از طلای ۱۸ عیار در جایگاه دوم بازارهای پربازده قرار گرفته است. بر اساس آنچه در همایش چشم‌انداز بازارهای دارایی در سالن همایش‌های «دنیای اقتصاد» توسط دو کارشناس تشریح شد، بازار سهام دوباره در حال بازیابی اعتماد از دست‌رفته و احیای جریان نقدینگی است.

بورس در اوج تاریخی عاطفه چوپان: پس از ۱۰۵ روز معاملاتاتی انتظار و نوسان، شاخص کل بورس تهران سرانجام در روز گذشته – ۱۲ آبان ماه – توانست از سقف تاریخی خود عبور کند و قله جدیدی در سطح ۳ میلیون و ۲۶۵ هزار واحد را به ثبت برساند. این رکوردشکنی در حالی رقم خورد که بازار از ۲۸ اردیبهشت ماه تاکنون فراز و فرودهای متعددی را تجربه کرده بود؛ دوره‌ای که شاخص در محدوده ۳ میلیون و ۲۵۲ هزار واحد متوقف شد و سپس در سایه بی‌اعتمادی، کهرمقی معاملات و فشار فروش، بارها از ادامه مسیر صعودی بازماند. اما از اوایل شهریورماه و باز برق به‌تدریج برگشت. شکل‌گیری یک روند صعودی پایدار از ۸ شهر پوز آغاز شد و طی هفته‌های اخیر با قدرت و هماهنگی میان گروه‌های مختلف ادامه یافت. حالا می‌توان گفت بازار سهام پس از مدت‌ها، توانسته بار دیگر نفس صعودی خود را باز یابد.

سقفشکنی اخیر، حاصل موج تازه‌ای از اقبال به صنایع دلاری و صادراتمحور است؛ صنایعی که با بهبود نرخ‌های جهانی، افزایش ارزش دلار و انتشار گزارش‌های عملکرد مطلوب، توانستند موتور محرک شاخص باشند. با این حال، رشد هم‌زمان سایر نمآگرها نیز نشان می‌دهد که نقدینگی تنها به‌سوی لیدرهای سنتی بازار روانه نشده و سهامداران این بار با چشم‌انداز بنیادی‌تر و رویکرد متنوع‌تر در صنایع مختلف سرمایه‌گذاری می‌کنند. این هماهنگی میان شاخص‌ها، از بازاری سخن می‌گوید که شاید پس از مدت‌ها بی‌اعتمادی، دوباره در حال بازسازی عمق و اعتماد خود است.

آنچه دیروز در تالار شیشه‌ای گذشت...

در جریان دادوستدهای روز دوشنبه در بورس اوراق بهادار تهران، شاخص کل با افزایش ارتفاع ۱،۴۸ درصدی توانست برای نخستین‌بار در تاریخ خود به قله ۳ میلیون و ۲۶۵ هزار و ۳۲۷ واحدی برسد؛ رکوردی که پس از ماه‌ها نوسان و تلاش، در فضای هیجانی اما پر قدرت بازار به ثبت رسید. این رشد در شرایطی رقم خورد که بسیاری از فعالان انتظار داشتند شاخص پس از نزدیک شدن به سقف تاریخی پیشین وارد فاز استراحت شود، اما جریان نقدینگی تازه و تقاضای پر قدرت در گروه‌های بزرگ دلاری و صادراتمحور مسیر دیگری را

۲۰ روز آرامش دلار

با عبور شاخص کل بورس تهران از سقف تاریخی خود، این پرسش بار دیگر در ذهن فعالان بازار نقش بسته است که آیا کار بورس‌یزان با بازار سهام به پایان رسیده است؟ آیا رشد اخیر، نقطه اوج دیگری است که پس از آن بازار در مسیر اصلاح قرار می‌گیرد؟ پاسخ به این پرسش، برخلاف تصور بدبینان، چندان منفی نیست. نغته‌ها متغیرهای بنیادی اقتصاد و صورت‌های مالی شرکت‌ها هنوز از پتانسیل رشد سخن می‌گویند، بلکه نشانه‌های تابلوی معاملات نیز سیگنال‌هایی از امید و پویایی مخایره می‌کنند. ارزش معاملات روزانه در بازار سهام که اکنون به بیش از ۱۵ همت رسیده، در مقایسه با میانگین دو ماه گذشته عددی قابل‌توجه است و نشان می‌دهد تب خرید و فروش در تالار شیشه‌ای همچنان بالاست. افزون بر این، برخی از شاخص‌های کلیدی استخراج‌شده از این «تب‌سنج آماری بازار» حکایت از آن دارد که رونق بورس نه‌تنها به پایان نرسیده، بلکه احتمالاً در کوتاهمدت و میان‌مدت نیز ادامه‌دار خواهد بود.

تب تند بازار

بازار سهام در شرایطی به سر می‌برد که دامنه نوسان قیمت‌ها همچنان حدود سه درصد است؛ محدودیتی که عملاً از شکل‌گیری حرکت پرشتاب در جهت‌های صعودی یا نزولی جلوگیری می‌کند. با این حال، ارزش معاملات در مقایسه با این دامنه محدود، به سطوحی کهمابقه رسیده است. داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که ارزش روزانه دادوستدهای بازار سهام از ۱۴ همت عبور کرده و حتی در برخی از روزها به نزدیک ۱۸ همت نیز رسیده است. این در حالی است که میانگین معاملات روزانه در دو ماه گذشته تنها حدود ۵ همت بوده است؛ رشدی بیش از سمبرابر که نمی‌توان آن را اتفاقی دانست. به نظر می‌رسد بورس تهران با تب تند و انرژی تازه‌ای که از ورود نقدینگی جدید و افزایش انتظارات تورمی به دست آورده، در مسیر ثبت رکوردهای تازه در ارزش معاملات گام برمی‌دارد. این روند، در نگاه اول می‌تواند نوبدبخش باشد، چراکه حجم بالای دادوستدها معمولاً نشانه‌ی حضور فعال سرمایه‌گذاران و جریان نقدینگی پویا در بازار است. با این وجود، بررسی دقیق‌تر متغیرهای آماری ارزش معاملات می‌تواند نشانه‌های ظریف‌تری از تغییر فاز رونق به رکود یا بالعکس را آشکار کند.

در دل میانگین‌ها

تب بالای بورس تهران

تحلیگران بازار برای تشخیص روندها معمولاً از میانگین‌های متحرک با بازه‌های زمانی مختلف استفاده می‌کنند. در گزارش حاضر نیز، میانگین گروه‌های ۲۰ روزه، ۶۰ روزه و ۱۲۰ روزه ارزش معاملات خرد از ابتدای سال ۱۴۰۳ تاکنون مورد بررسی قرار گرفته است. انتخاب این بازه زمانی از آن جهت اهمیت دارد، که از ابتدای سال گذشته تاکنون، بیشترین تغییرات سیاست‌گذاری و محدودیت‌های دامنه نوسان در همین دوره اعمال شده است.

به‌طور تاریخی، هر زمان میانگین‌های کوتاهمدت‌تر (مثلاً ۲۰ یا ۳۰ روزه) پایین‌تر از میانگین‌های بلندمدت‌تر قرار گرفته‌اند، بازار در فاز رکود و یا بحرکی بوده و شاخص‌ها عمدتاً روندی خنثی یا نزولی را تجربه کرده‌اند. نمونه بارز این وضعیت را می‌توان از ابتدای سال ۱۴۰۳ تا آغاز پاییز همان سال مشاهده کرد؛ دوره‌ای که بازار سهام زیر فشار ریسک‌های سیاسی، شاهد رکودی فرسایشی بود. در مقابل، هرگاه میانگین‌های کوتاهمدت از میانگین‌های سنگین‌تر عبور کرده و در سطوح بالاتر قرار گرفته‌اند، بازار به سمت رونق و رشد شاخص‌ها میل کرده است. به‌عنوان مثال، در بازه زمانی آبان تا دی سال گذشته، همین پدیده باعث بازگشت امید به بازار شد و شاخص بورس توانست بخشی از افت‌های قبلی خود را جبران کند.

از اواخر فروردین امسال نیز با آغاز دور تازه‌ای از مذاکرات هسته‌ای و افزایش خوش‌بینی نسبت به آینده اقتصادی کشور، بار دیگر میانگین‌های کوتاهمدت از میانگین‌های بلندمدت سبقت گرفتند و سیگنال رونق صادر شد. در هفته‌های اخیر نیز این روند تکرار شده است؛ به‌گونه‌ای که از کف قیمتی شهریورماه، میانگین گروه‌ها با شتاب از سایر میانگین‌ها پیشی گرفته و از اوایل مهر، نشانه‌های تازه‌ای از ورود نقدینگی و افزایش تقاضا در بازار مشاهده می‌شود. این الگوی آماری همچنان برقرار است و تا زمانی که میانگین کوتاهمدت زیر میانگین‌های بلندمدت بازنگردد، می‌توان انتظار داشت فضای مثبت بازار ادامه یابد.

امید تا کجا؟

رشد اخیر شاخص‌ها طی دو ماه گذشته بازدهی بیش از ۳۰ درصدی را نصیب سرمایه‌گذاران کرده است. اما نکته مهم این است که این رشد هنوز با ارزش معاملاتی که در دوره‌های اوج تاریخی بازار دیده شده، فاصله دارد. در پاییز سال گذشته، در حالی‌که دلار بازار آزاد از مرز ۷۸ هزار تومان

▼ موانع ارزی از مسیر تولید خودرو برداشته شود

محمد رستمی، نماینده نیشابور و فیروزه و سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی، با حضور در ایران خودروی خراسان از خطوط تولید این مجموعه بازدید کرد و در نشستی با شبانی مدیرعامل شرکت و جمعی از مدیران در جریان روند تولید، چالش‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای این واحد صنعتی قرار گرفت.

به گزارش روابط عمومی ایران خودروی خراسان؛ در این بازدید، شبانی ضمن ارائه گزارش‌ی از ظرفیت‌ها و دستاوردهای ایران خودروی خراسان، گفت: این شرکت به عنوان یکی از مهم‌ترین پایگاه‌های تولید خودروی شرق کشور، با تکیه بر نیروی انسانی متخصص و بومی‌سازی بخش قابل‌توجهی از قطعات، نقش موثری در تحقق تولید پایدار و اشتغال ایفا می‌کند.

محمد رستمی، سخنگوی کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلای نیز با اشاره به ضرورت بازنگری در سیاست‌های قیمت‌گذاری خودرو، اظهار کرد: قیمت‌دستوری نه به نفع مردم است و نه به نفع صنعت خودروسازی، چرا که از یک سو تولیدکنندگان امکان حرکت در مسیر توسعه، نوآوری و ارتقای کیفیت را از دست می‌دهند و از سوی دیگر مردم نمی‌توانند از خودروهای با کیفیت‌تر و به روزتر بهره‌مند شوند. وی افزود: در کمیسیون صنایع تلاش می‌کنیم با برگزاری جلسات تخصصی و دعوت از دو خودروساز بزرگ کشور، به راهکاری برسیم که ضمن حمایت از تولید، منافع مصرف‌کننده نیز حفظ شود. البته خودروسازان نیز باید با اصلاح ساختارها و کاهش هزینه‌های تولید، سهم خود را در این مسیر ایفا کنند.

▼ آماده‌باش دستگاه‌ها در پی وقوع زلزله بهباد

مدیرکل مدیریت بحران استان یزد در پی وقوع زمین‌لرزه ۴٫۷ ریشتری بهباد دستور آماده باش و برگزاری جلسه‌ستادپیشگیری،همه‌لنگی‌وفره‌ماندهی عملیات پاسخ به بحران شهرستان بهباد را صادر کرد. احسان بالاکتفی در این باره گفت: بلافاصله پس از وقوع زمین‌لرزه، گروه‌های ارزیاب جمعیت هلال احمر و کارشناسان مدیریت بحران به نقاط مختلف شهرستان اعزام شدند و بررسی‌های لازم بر خصوص خسارات احتمالی مالی در حال انجام است. منطقه بروز زلزله غیر مسکونی بوده و با شهر بهباد بیش از ۴۴ کیلومتر فاصله دارد.

وی از ارتباط با استاندار یزد، رئیس سازمان مدیریت بحران کشور، معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار و معاون آمدگی و پاسخ سازمان مدیریت بحران کشور خبر داد و اظهار کرد: آخرین گزارش‌ها در خصوص زلزله در اختیار مسئولان ارشد استان و کشور قرار گرفت. بالاکتفی از فعال‌سازی مرکز عملیات اضطراری اداره کل مدیریت بحران استان نیز خبر داد و گفت: مرکز عملیات اضطراری اداره کل مدیریت بحران استان در کوتاهترین زمان فعال شد و فرآیندهای مربوطه با همه‌لنگی دستگاه‌های امدادی در حال بررسی است.

▼ دیوار تعرفه‌ای و عادت به بازار غیر رقابتی

این الگوی مشترک نشان می‌دهد که مشکل در نبود منابع طبیعی یا نیروی انسانی نبوده، بلکه در ساختار سیاست‌گذاری اقتصادی و نوع مواجهه ما با مفهوم «رقابت» و «کیفیت» نهفته است. در حوزه معدن و صنایع معدنی، ایران از ذخایر غنی و متنوعی برخوردار است. سنگ‌های تزئینی کشور از نظر کیفیت و تنوع در زمره بهترین نمونه‌های جهان قرار دارند. با این حال، سهم ایران از بازار جهانی سنگ فرآوری‌شده ناچیز است. هزاران واحد سنگبری در کشور، فعالند، اما خروجی نهایی آنها از منظر کیفیت، بستهبندی و استاندارد فنی، توان رقابت در بازارهای جهانی را ندارند. در حالی که ترکیه با حدود یک‌ششم تعداد کارخانهای ایران، چند برابر کشور ما صادرات دارد، این تفاوت نشان می‌دهد که مسأله اصلی نه در کمیت تولید، بلکه در کیفیت و رقابت‌پذیری نهفته است. چنین وضعیتی تنها به سنگ محدود نمی‌شود. در صنایع فلزی نیز همین الگو تکرار شده است. میلگرد، یکی از سابقه‌ترین محصولات فولادی، در بازارهای جهانی به سختی جای پایي برای ایران باز کرده است. کشورهای منطقه که در سطح فنی و فناوری مشابهی با ما قرار دارند، موفق شده‌اند محصولات خود را به بازارهای سخت‌گیر اروپایی صادر کنند، در حالی که میلگرد ایرانی عمدتا روانه بازارهای ازان‌رقیمت و بی‌استانداردی مانند عراق، افغانستان یا برخی کشورهای آفریقایی می‌شود. حتی در مورد سیمان نیز، با وجود آنکه ایران از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان منطقه است، کشورهای دارای استاندارد بالاتر تمایلی به خرید سیمان ایرانی ندارند. ریشه این ضعف ساختاری را باید در نبود رقابت واقعی در بازار داخلی جست‌وجو کرد.

در شرایطی که دیوار بلند تعرفه‌ای و ممنوعیت واردات کالای مشابه خارجی، بازار ۸۰ میلییونی ایران را از رقابت آزاد دور نگه داشته، تولیدکننده داخلی انگیزه‌ای برای ارتقای کیفیت ندارد. وقتی واردات محصول مشابه ممنوع می‌شود، مصرف‌کننده ناگزیر است هر کالایی را که در داخل تولید می‌شود، خریداری کند؛ فارغ از آنکه کیفیت یا استانداردی در سطح جهانی داشته باشد یا نه. در چنین فضایی، تولیدکننده نه‌تنها برای حضور در بازار بین‌المللی آماده نمی‌شود، بلکه به تولید کالای بی‌کیفیت عادت می‌کند و توانایی رقابت را از دست می‌دهد.

مرکز ثقل تجارت لرزان منطقه

«بی‌تا حسن پور – در نشست «دیپلماسی اقتصادی» که با حضور سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه و جمعی از فعالان اقتصادی در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد، اعضای هیات نمایندگان اتاق بر ضرورت حمایت موثر تر دولت، نظام بانکی و دستگاه دیپلماسی از صادر کنندگان کشور تاکید کرد.دند.

یونس ژالته، رئیس اتاق بازرگانی تبریز در این دیدار به پیشینه تاریخی این شهر در حوزه تجارت منطقه‌ای اشاره کرد و گفت: تبریز از دیرباز یکی از مراکز اصلی تجارت ایران با قفقاز، آذربایجان و ترکیه بوده و همواره نقش تعیین‌کننده‌ای در رونق اقتصادی شمال‌غرب کشور داشته است. وی بر نقش ولای تبریز در توسعه اقتصادی کشور تاکید کرد و گفت: امروز نیز تبریز می‌تواند همان نقش تاریخی خود را در تجارت با قفقاز ایفا کند، اما برای تحقق این هدف، باید موانع موجود در مسیر توسعه روابط اقتصادی با کشورهای همسایه برطرف شود.

وی برگزاری نشست‌های مشترک میان تجار تبریز و بازرگانان کشورهای قفقاز، باکو، ایروان و قفقلیس و نمایشگاه‌های مشترک را زمینه‌ساز گسترش تعاملات اقتصادی دانست و افزود: در شرایطی که فشارهای خارجی بر اقتصاد ایران افزایش یافته، بهترین راهکار، توسعه همکاری‌های تجاری با کشورهای همسایه و بازارهایی است که به کالاهای ایرانی نیاز دارند، متأسفانه در سال‌های اخیر، به‌دلیل کم‌توجهی برخی نهاده‌ا، در حوزه سیاست خارجی و

صرفه‌جویی سالانه ۹۰میلیون دلاری کربن صنعت امیر کبیر اراک

بازرس کل امور جهاد کشاورزی و محیط زیست سازمان بازرسی در نشست مشترک «بررسی مشکلات تامین و توزیع نهاده‌های دامی» که با حضور مقامات وزارت جهاد کشاورزی و گمرک برگزار شد، از احتمال ابلاغ تفهیم اتهام برخی مسؤولان مرتبط با واردات نهاده‌های دامی در هفته جاری خبر داد.

به گزارش مرکز رسانه قوه قضائیه، این نشست که با حضور غلامرضا آذری بازرس کل امور جهاد کشاورزی و محیط زیست سازمان بازرسی کل کشور، علی‌رضا حبیبی معاون اداره تخصصی ارز بانک مرکزی، هومن فتحی سرپرست معاون بازرگانی وزیر جهاد کشاورزی، محمد ابراهیم حسن نژاد معاون تولیدات دامی وزارت جهاد کشاورزی، ابراهیم نقدی معاون حقوقی و نظارت گمرک جمهوری اسلامی، علی اکبر شامانی معاون امور گمرکی و محمدمهدی نهاوندی عضو هیات‌مدیره اتحادیه واردکنندگان نهادهای دام و طیور برگزار شد، ایرادهای سامانه بازارگاه(سامانه نهاده‌های کشاورزی) مورد بحث و بررسی قرار گرفت

بازرس کل امور جهاد کشاورزی و محیط زیست سازمان بازرسی کل کشور در این نشست با اشاره به مشکلات ایجاد شده در روند تامین نهاده‌های دامی گفت: با توجه به التهایی که در بازار این نهاده‌ها در ماه‌های اخیر و به‌ویژه در روزهای اخیر ایجاد شده و مشکلات زیادی را برای دامداران و مرغداران به همراه داشته، شکایات گسترده‌ای از سوی آنها به نهادهای قضایی و بازرسی ارائه شده است. این موضوع منجر به آن شد که ریاست قوه قضائیه در هفته گذشته، در جلسه شورای عالی قضایی، به سازمان بازرسی کل کشور ماموریت دهد تا موضوع را بررسی کرده و با متخلفان احتمالی در هر سطحی که باشند برخورد شود.

نزدیک به ۵سال از ممنوعیت واردات لوازم خانگی می‌گذرد، این محدودیت در راستای حمایت از تولید داخل اعمال شده بود، اما پس از این مدت طولانی، مردم همچنان از قیمت و کیفیت محصولات رضایت ندارند؛ وضعیتی که پیش‌تر، شهروندان در صنعت خودرو آن را تجربه کرده‌بودند. حمایت از تولید داخلی از سیاست‌های دهه‌های اخیر کشور است؛ از خودروسازی گرفته تا بسیاری از صنایع دیگر چون لوازم خانگی رد پای حمایت دولتی دیده می‌شود. با این حال واقعیت‌های بازار نشان می‌دهد حمایت از تولید داخلی با روایت دولتی نه به نفع بخش تولید است نه مصرف‌کننده. در واقع وقتی بازار غیررقابتی باشد تا صنعت رشد می‌کند نه کیفیت و رضایت از آن. در بخش لوازم خانگی نیز در حال حاضر بازار در انحصار چند برند داخلی است و واردات رسمی تقریبا متوقف شده است.

بعد از ۵ سال حمایت، اکنون نه قیمت‌ها کاهش یافته و نه کیفیت آن‌چنان که وعده داده می‌شده، بالا رفته است. با این حال دولت همچنان از «شد تولید داخلی» سخن می‌گوید، اما کارشناسان می‌گویند حذف رقابت، بزرگ‌ترین ضربه به تولیدکنندگان داخلی است.در کشورهای صنعتی مانند آلمان، کره یا ژاپن، واردات و رقابت آزاد، ابزاری برای ارتقای کیفیت است. اما در ایران حمایت‌ها بیشتر به شکل ممنوعیت و محدودیت جلوه کرده است. بازار لوازم خانگی نمونه‌ای روشن از سیاست حمایتی ناکارآمد است؛ سیاستی که قرار بود تولید ملی را تقویت کند، اما در عمل به کاهش کیفیت و حق انتخاب مصرف‌کننده، افزایش قیمت‌ها و افت اعتماد عمومی منجر شده است.

شاخص‌های فراموش‌شده کیفیت

وزارت صمت معتقد است حمایت‌ها از صنعت لوازم خانگی باعث رونق تولید و رشد ۱۰ درصدی آن شده است. به نحوی که بخشی از محصولات آماده صادرات به دیگر کشورهاست. از دید آنان روند تولید کالای ایرانی در ایران به حدی رسیده است که به کیفیت +P از نظر مصرف انرژی برسند و صادرات خود را افزایش دهند.

اگر چه پیش از این سازمان ملی استاندارد ایران سنجش شاخص‌های کیفیت کالا را برای بسیاری از بخش‌های تولید انجام می‌داد، اما دو سال است که چنین گزارشی منتشر نمی‌شود و آخرین آن مربوط به سال ۱۴۰۱ است که میزان رضایت مصرف‌کنندگان از وسایل خانگی اصلی در خوشه دوم رضایت قرار داشته‌است. با این حال این نظرسنجی کلی بوده و فاقد بررسی‌های مقایسه‌ای بین تولیدات داخلی و خارجی و میزان رضایت مصرف‌کننده از کالاهای مشابه است.این در حالی است که هر سال رویدادی به نام «جایزه ملی کیفیت ایران» هم

صادر ضمانت‌نامه‌ها و پرداخت‌ها نیز با تعلق‌های طولانی روبه‌رو می‌شوند. برزگر با اشاره به تجربیات خود در بازار آفریقا خاطرنشان کرد: بیش از ۱۰ سال در کشورهای آفریقایی فعالیت اقتصادی داشتم و به‌رغم اعتبارسازی و موفقیت در صادرات، هیچ‌گونه پشتیبانی از سوی سفارتخانه ایران دریافت نکردیم. حتی در طرحی که برنده شدیم، به دلیل نبود حمایت بانکی و دیپلماتیک، نتوانستیم منابع مالی لازم را تامین کنیم، درحالی‌که رقبای خارجی ما در مدت کوتاهی تمام مراحل را طی کردند. وی با تاکید بر اینکه بخش خصوصی تنها به توان فنی و تولیدات داخلی خود متکی است، گفت: تمام مواد اولیه و محصولات ما در داخل تولید می‌شود و سرمایه اصلی فعالان این حوزه، تخصص، دانش و تلاش فردی آن‌هاست.

آذربایجان؛ دروازه تجارت منطقه

بشیر جعفری، عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز نیز با اشاره به جایگاه راهبردی شمال‌غرب کشور گفت: آذربایجان، سر ایران و نماد پویایی ملت ماست. این منطقه می‌تواند نقشی اساسی در تقویت روابط اقتصادی و سیاسی کشور ایفا کند. وی افزود: ایران ظرفیت‌های گسترده‌ای در حوزه تجارت بین‌الملل دارد و اگر از توان فعالان بخش خصوصی در کنار دولت استفاده شود، می‌توان همکاری‌های اقتصادی با کشورهای همسایه، به‌ویژه در منطقه قفقاز را به‌طور چشم‌گیری گسترش داد. جعفری همچنین با اشاره به روابط دیرینه آذربایجان شرقی با ارمنستان اظهار کرد: استان ما سال‌هاست با استان‌های سیونیک و آرارات روابط دوستانه دارد. استفاده از ظرفیت‌های مشترک می‌تواند زمینه‌ساز توسعه همکاری‌های اقتصادی شود. وی خواستار تسهیل روابط تجاری و مرزی با کشورهای همسایه شد و تاکید کرد: اگر این ظرفیت‌ها فعال شوند، تبریز و آذربایجان بار دیگر می‌توانند به مرکز ثقل تجارت منطقه تبدیل شوند.

راهبرد تقویت دیپلماسی اقتصادی

بهرام سرمست، استاندار آذربایجان شرقی نیز بر موقعیت ممتاز و تاریخ آذربایجان شرقی و تبریز در عرصه تجارت و دیپلماسی اقتصادی تاکید کرد و گفت: تبریز با ظرفیت‌های اقتصادی بزرگی همچون قدیمی‌ترین اتاق بازرگانی ایران و صاحب بزرگ‌ترین بازار سرپوشیده جهان، از دیرباز نقطه اتصال ایران با قفقاز، اوراسیا و اروپا بوده و قابلیت تبدیل شدن به‌هاب اصلی تجارت و سرمایه‌گذاری شمال غرب کشور را دارد.

وی با بیان اینکه حضور پیشین ۱۱ کنسولگری در این استان گواه تاریخی بر اهمیت تجاری و دیپلماتیک آن است، افزود: با فعال‌سازی مجدد برخی کنسولگری‌ها، توسعه دفاتر تجاری مشترک با ترکیه، ایجاد مرکز خدمات کنسولی و بازرگانی شمال غرب کشور و تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی، زمینه برای تقویت دیپلماسی اقتصادی و گسترش مراودات تجاری فراهم شود. وی بر بهره‌برداری از شهرک سرمایه‌گذاری خارجی، پارک‌های صنعتی دانش‌بنیان و منطقه آزاد ارس به‌عنوان ظرفیت‌های بالقوه صادرات غیرنفتی تاکید کرد و گفت: زیرساخت‌های حمل‌ونقل و لجستیک از جمله اتصال آزادراه‌ها و خطوط ریلی تبریز با باکو، قفقلیس و استانبول و تقویت پروازهای مستقیم بین‌المللی از جمله اقدامات سازنده در راستای توسعه اقتصادی است. سرمست با اشاره به طرح راهبردی جاده کالا – جلفا، ادامه داد: این طرح به عنوان یکی از پروژه‌های ملی و استراتژیک، در چارچوب تفاهم‌نامه‌های همکاری با جمهوری آذربایجان در حال پیگیری است.

وی انتقال آب ارس به تبریز را جزو اولویت‌های استانی دانست و گفت: اجرای این طرح نیازمند پیگیری‌های دیپلماسی آبی در سطح وزارت امور خارجه و تامین مالی از محل مطالبات ایران از جمهوری آذربایجان است.

اجرای ۳هزار طرح صنعتی در استان

صابر پرتیان، مدیرکل صنت، معدن و تجارت آذربایجان شرقی نیز در این نشست از اجرای ۳هزار طرح صنعتی در استان خبر داد و گفت: بسیاری از کشورهای دنیا این تعداد طرح صنعتی و تولیدی را ندارند که آذربایجان شرقی به تنهایی این تعداد را دارد. وی به پتانسیل‌های تولیدی و صنعتی آذربایجان شرقی اشاره کرد و گفت: این استان با دارا بودن بیش از ۶هزار واحد تولیدی، قطب تولید شیرینی و شکلات کشور به‌شمار می‌رود.همچنین ۷۰ درصد قیر کشور، ۳۰ درصد فولاد و ۷۰ درصد محصولات لوازم خانگی صادرات‌محور در منطقه لجوار تبریز تولید می‌شود. بزرگ‌ترین شهرک صنعتی خاورمیانه، یکی از بزرگ‌ترین شهرک‌های اقتصادی، صنعتی و فناوری نیز در این منطقه واقع شده است. پرتیان به توسعه دیپلماسی اقتصادی با محوریت تبریز تاکید کرد و ادامه داد: بازرگانی سرکنسولگری روسیه در تبریز، رفع مشکل ارتباط زمینی ایران و آذربایجان، حل مشکلات صادرات به کشور عراق و برگزاری بازارچه مرزی ایران و ارمنستان از درخواست‌های بخش خصوصی استان از دستگاه دیپلماسی کشور است.

محمدرضا اکبری اصل: مدیرعامل شرکت آندسازی کربن صنعت امیرکبیر با بیان اینکه طرح آندسازی این شرکت اکنون ۷۳ درصد پیشرفت دارد، گفت: بهره‌برداری از این طرح ملی موجب صرفه‌جویی سالانه ۸۰ تا ۹۰میلیون دلاری می‌شود. خسرو غفاری در بازدید خبرنگاران از روند اجرای طرح، افزود: یکی از چالش‌های اصلی پیش‌روی واحدهای صنعتی، ضعف در زیرساخت‌ها به ویژه در حوزه راه‌های دسترسی است که رفع آن نیازمند اهتمام جدی دستگاه‌های متولی است و شرکت شهرک‌های صنعتی به عنوان متولی ایجاد زیرساخت‌ها، باید پیش از واگذاری زمین نسبت به تامین امکانات لازم همچون راه، آب برق و گاز اقدام کند، اما متأسفانه با وجود مکاتبات متعدد طی سال‌های اخیر، هنوز بخشی از مشکلات زیرساختی برطرف نشده است. مدیرعامل شرکت آندسازی صنعت کربن امیرکبیر با اشاره به اهمیت طرح کربن صنعت، گفت: این طرح صنعتی از پروژه‌های شاخص کشور به شمار می‌رود و پس از بهره‌برداری، نقش موثری در کاهش وابستگی خارجی و تقویت زنجیره تولید صنایع آلومینیوم خواهد داشت.	محمدرضا اکبری اصل: مدیرعامل شرکت آندسازی کربن صنعت امیرکبیر با بیان اینکه طرح آندسازی این شرکت اکنون ۷۳ درصد پیشرفت دارد، گفت: بهره‌برداری از این طرح ملی موجب صرفه‌جویی سالانه ۸۰ تا ۹۰میلیون دلاری می‌شود. خسرو غفاری در بازدید خبرنگاران از روند اجرای طرح، افزود: یکی از چالش‌های اصلی پیش‌روی واحدهای صنعتی، ضعف در زیرساخت‌ها به ویژه در حوزه راه‌های دسترسی است که رفع آن نیازمند اهتمام جدی دستگاه‌های متولی است و شرکت شهرک‌های صنعتی به عنوان متولی ایجاد زیرساخت‌ها، باید پیش از واگذاری زمین نسبت به تامین امکانات لازم همچون راه، آب برق و گاز اقدام کند، اما متأسفانه با وجود مکاتبات متعدد طی سال‌های اخیر، هنوز بخشی از مشکلات زیرساختی برطرف نشده است. مدیرعامل شرکت آندسازی صنعت کربن امیرکبیر با اشاره به اهمیت طرح کربن صنعت، گفت: این طرح صنعتی از پروژه‌های شاخص کشور به شمار می‌رود و پس از بهره‌برداری، نقش موثری در کاهش وابستگی خارجی و تقویت زنجیره تولید صنایع آلومینیوم خواهد داشت.
---	---

بررسی تخلفات مسؤولان حوزه واردات نهاده‌های دامی

و نهاده‌های دامی شاید مصوب شده ولی بنا به دلایلی ابلاغ نشده است. اطلاع‌رسانی ناقص این سیاست باعث تعلل واردکنندگان در ثبت‌سفارش و تاخیر در ثبت‌سفارش‌ها شده است. بازرس کل سازمان بازرسی اظهار کرد: طبق اطلاعات دریافتی در برخی موارد ثبت‌سفارش کالا به موقع انجام نشده و بخشی از این مشکل به مشخص نبودن سیاست‌ها و برنامه‌های دولت در حوزه ارزی بازمی‌گردد. این مسأله منجر به تاخیر در ورود کالا و ایجاد هزینه‌های اضافی برای تولیدکنندگان شده است. خشکسالی و کاهش تولید داخلی در برخی محصولات بار مشکلات تامین نهاده‌ها را افزایش داده است. وی با بیان اینکه سامانه بازارگاه برای شفاف‌سازی و توزیع مستقیم نهاده‌ها به تولیدکنندگان ایجاد شده، گفت: کالاهایی که خریداری شده‌اند، پس از پرداخت هزینه توسط تولیدکننده، گاهی دو تا سه ماه بعد به دست او رسیده است. برخی کالاه‌ا در سامانه عرضه شده‌اند درحالی‌که هنوز وارد کشور نشده بودند یا در گمرک معطل شده‌اند. این تاخیرها باعث شده تولیدکنندگان برای تامین نهاده، به بازار آزاد مراجعه کنند و نهاده را با قیمت بالاتر خریداری کنند، که منجر به افزایش هزینه تمام شده تولید و ایجاد نوسانات قیمتی شده است.

وی ادامه داد: سازمان بازرسی بر این نکته تاکید دارد که کالاهای موجود در گمرکات و بنادر باید فوراً به دست تولیدکنندگان برسد تا از بحران در تولید جلوگیری شود. هرگونه تخلف در واردات و توزیع کالا مورد رسیدگی قرار گرفته و پرونده‌ها به مراجع ذیصلاح ارجاع می‌شوند. مدیریت منابع، برنامه‌ریزی واردات و شبکه توزیع نیاز به اصلاح فوری دارد و مسؤولان مربوطه باید اقدامات لازم در انجام دهند. اگر تحول فوری در مدیریت واردات، عرضه و شبکه توزیع کالاه‌ا رخ ندهد، وضعیت آینده تولید و تامین نهاده‌های دامی و کالاهای اساسی با مشکلات جدی مواجه خواهد شد.

لوازم خانگی در مسیر خودروسازی؟

رضایت مصرف‌کننده بهبود یافته است.شیخ معتقد است: تنها بین دو تا سه‌میلیون دستگاه از طریق واردات به کشور می‌آید. این در حالی است که ظرفیت تولید داخل به حدود ۲میلیون دستگاه در سال رسیده است. در خصوص داخلی‌سازی قطعات کالاهای ایرانی افزود: در سال‌های گذشته عمق داخلی‌سازی از حدود ۳۰ درصد به بیش از ۶۰ درصد رسیده است. این به آن معناست که بخش قابل‌توجهی از قطعات و مواد اولیه لوازم خانگی در داخل کشور تولید می‌شود و وابستگی به واردات کاهش یافته است. معاون صنایع وزیر صمت گفت: در کنار تامین بازار داخل، توانستیم صادرات لوازم خانگی را نیز افزایش دهیم. بر اساس آمارها، حدود ۲۰۰میلیون دلار صادرات در این حوزه انجام شده است. در حال حاضر بیش از هزار و شصتد واحد تولیدی در کشور در حوزه لوازم خانگی فعال هستند. ما موفق شدیم چندین برند بزرگ و شناخته‌شده داخلی در این صنعت ایجاد کنیم و تنوع محصولات نیز به‌طور قابل‌توجهی افزایش یافته‌است. امروز ده‌ها نوع لوازم خانگی کوچک و بزرگ، از اتوی ایستاده گرفته تا بخاری‌های هوشمند و مدل‌های جدید یخچال‌فریزر، در داخل کشور تولید می‌شود. به‌روزرسانی مدل‌ها و افزایش تنوع، از اهداف اصلی ما در سال‌های اخیر بوده و این روند با سرعت خوبی ادامه دارد.

این مقام وزارت صمت در ادامه با اشاره به اهمیت خدمات پس از فروش گفت: یکی از شاخص‌هایی که در این سال‌ها رشد چشم‌گیری داشته، رضایت مشتریان از خدمات پس از فروش است. طبق ارزیابی‌های وزارت صمت، سطح رضایت از این خدمات به حدود ۸۰ درصد رسیده است. این عدد در مقایسه با پنج سال گذشته بهبود قابل‌توجهی را نشان می‌دهد. البته نمی‌خواهیم بگوییم به تمام اهداف خود رسیدیم؛ اما به‌طور کلی از مسیر حرکت صنعت لوازم خانگی رضایت داریم و معتقدیم بخش قابل‌توجهی از اهداف محقق شده است.

مقایسه کیفیت و قیمت با برندهای خارجی

ابراهیم شیخ در پاسخ به پرسشی درباره مقایسه کیفیت لوازم خانگی داخلی با برندهای خارجی گفت: باید توجه داشت که مقایسه کیفیت، یک بحث عمومی نیست و لازم است کالا به کالا بررسی شود. اما در مجموع، محصولات ایرانی از نظر کیفیت در مسیر رشد قرار دارند و فاصله آنها با برندهای مطرح خارجی در حال کاهش است. او درباره تفاوت قیمت‌ها نیز توضیح داد: در حال حاضر، قیمت یک یخچال سایید ایرانی زیر ۱۰میلیون تومان است، درحالی‌که مدل‌های مشابه خارجی بین ۱۵۰ تا ۱۸۰میلیون تومان قیمت دارند. این نشان می‌دهد که کالای ایرانی علاوه بر کیفیت قابل‌قبول، از مزیت قیمتی هم برخوردار است.

♥ **بهره‌برداری از پروژه‌های آب و برق** مراسم بهره‌برداری و افتتاح پروژه‌های آب و برق روز دوشنبه دوازدهم آبان‌ماه۱۴۰۴، با حضور برخط مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور و عباس علی‌آبادی، وزیر نیرو برگزار شد. به گزارش وزارت نیرو، مجموع پروژه‌هایی که در این مراسم در بخش نیروگاه‌های تجدیدپذیر و بهینه‌سازی مصرف برق افتتاح شد به ظرفیت ۹۱۷مگاوات و ارزش سرمایه‌گذاری ۱۶هزار و ۵۸۷میلیارد تومان بوده که از این میزان ۳۳۷مگاوات شامل پروژه‌های نیروگاه‌های تجدیدپذیر به ارزش ۱۰هزار و ۷۷۷میلیارد تومان و ۵۸۰مگاوات به ارزش ۶هزار و ۳۱۰میلیارد تومان مربوط به پروژه‌های بهینه‌سازی مصرف برق است. این طرح‌ها شامل افتتاح ۱۱۲مگاوات نیروگاه خورشیدی و ۶۰مگاوات پروژه‌های بهینه‌سازی مصرف برق است که آماده بهره‌برداری بوده و همچنین آغاز عملیات اجرایی ۲۰۰مگاوات نیروگاه خورشیدی و ۵۲۰مگاوات پروژه‌های بهینه‌سازی مصرف برق در نقاط مختلف کشور را دربرمی‌گیرد.

بهره‌برداری از پروژه‌های آب و برق در ادامه این مراسم، نیروگاه سیکل ترکیبی کلاس F سهند در استان آذربایجان‌شرقی با ظرفیت کل ۴۵۱مگاوات شامل یک واحد توربین گاز (بسا توان ۳۰۷مگاوات) و یک واحد بخار (با ظرفیت ۱۴۴مگاوات) به ارزش سرمایه‌گذاری ۳۳۷میلیارد تومان به همراه ۰۹میلیون یورو نیز افتتاح شد که واحد گاز آن آماده بهره‌برداری تجاری و احداث بخش بخار آن در دست اقدام است. تصفیه‌خانه فاضلاب به همراه شبکه و خطوط جمع‌آوری فاضلاب استان تهران در شهرستان رابط‌کریم به ظرفیت ۲۱هزار و ۲۸۸مترمکعب در شبانه‌روز، به ارزش ۴هزار و ۳۰۰میلیارد تومان نیز از دیگر پروژه‌هایی است که توسط رئیس‌جمهور افتتاح شد. همچنین پروژه انتقال آب از سد طالقان (بگیر زیاران) به تصفیه‌خانه‌های آب استان‌های البرز و تهران به ظرفیت ۱۵۰میلیون مترمکعب در سال به ارزش ۷هزار و ۶۷۰میلیارد تومان از دیگر پروژه‌های افتتاح‌شده توسط ریاست‌جمهوری بود. این پروژه که به طول ۶۲کیلومتر بوده، می‌تواند تامین آب آشامیدنی مورد نیاز ۳میلیون نفر در تهران و البرز را تضمین و امکان تعمیر، نگهداری خط موجود، رسوب‌گیری و استفاده هم‌زمان در شرایط اضطرار را فراهم کند.

تکمیل پروژه‌های آب و برق مبتنی بر دانش روز به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست‌جمهوری اسلامی ایران، رئیس‌جمهور در آیین افتتاح پروژه‌های صنعت آب و برق وزارت نیرو تاکید کرد: «این درست نیست که کارگاه‌ها و کارخانه‌ها ما به‌دلیل قطع برق متوقف نشوند، باید با سرمایه‌گذاری مناسب از انرژی‌های تجدیدپذیر و خورشیدی بیشتر بهره‌گیریم.» رئیس‌جمهور تلاش مهندسان و کارشناسان صنعت آب و برق را برای رفع ناترازی‌ها شایسته قدردانی دانست و تصریح کرد: پروژه‌های آب و برق باید با بهره‌گیری از دانش روز و پیش‌بینی‌های آینده اجرا شوند تا توسعه‌ای پایدار و قابل اتکا برای کشور فراهم شود.

مسعود پزشکیان در مراسم افتتاح پروژه‌های صنعت آب و برق وزارت نیرو در سخنانی با تشکر و قدردانی از تمام مهندسان و کارشناسان که در زمینه رفع ناترازی‌ها تلاش می‌کنند، گفت: در این روزها شما عزیزان فشارهای بسیاری را در زمینه آب، برق و گاز تحمل می‌کنید؛ اما به‌رغم طعنه‌هایی که زده می‌شود این تلاش‌ها بسیار ستودنی است؛ چراکه اعداد و ارقامی که در حوزه‌های مختلف صنعت آب و برق بیان شد، نشانگر این است که در مدت کوتاهی توانسته‌اید به نتیجه مطلوب برسید.رئیس‌جمهور بیان اینکه اگر چنانچه بر دستگاه و نهادهی فشارها را افزایش می‌دهیم یا توصیه‌ای می‌کنیم برای ایجاد هم‌آزایی و هماهنگی است، اظهار کرد: دشمن اکنون در تلاش است تا توجه به وضعیت ناترازی‌ها از اختلافات داخلی سوءاستفاده کند؛ اما همان‌طور که مقام معظم رهبری فرموده‌اند رمز موفقیت کشور در حفظ وحدت و انسجام ملی است. از این رو باید تمام دستگاه‌ها، با یکدیگر هماهنگ و منسجم عمل کنند تا در زمینه رفع ناترازی‌ها اقدامات موثری انجام بدهیم.رئیس‌جمهور گفت: ۸سال است که باردگی در کشور کمتر از میانگین ۵۰ساله است، بنابراین برای اصلاح الگوی مصرف از مردم می‌خواهیم تا کمک کنند. چنانچه هر کس در هر جایگاهی انرژی را به‌رینه مصرف کند و مراعات حال یکدیگر را در سراسر کشور کنیم، آب، برق و گاز قطع نخواهد شد. کمترین تنش را در کشور شاهد خواهیم بود و واحدهای تولیدی و کارخانه‌ها برق خواهند داشت.

دکتر پزشکیان با تاکید بر اینکه باید روند سوخت‌خانه‌ها از گاز به برق منتقل شود، تاکید کرد: انجام این کار به پایداری انرژی، حفظ محیط زیست و مدیریت درست مصرف کمک شایانی می‌کند. در زمینه اصلاح الگوی مصرف و نصب پنل‌های خورشیدی برای واحدهای مسکونی هم باید تدابیری اندیشیده شود تا بانک‌ها به مردم تسهیلات ارائه دهند.

مستوسط قیمت کشوری مسکن، بعد از ۳سال توقف انتشار آمار رسمی، مشخص شد. گزارش اختصاصی «دنیایاقتصاد» از آخرین برآورد یک مرجع دولتی از نبض بازار آپارتمان‌های ۱۴۵۶شهر ایران حاکی است، میانگین قیمت هر متر مربع مسکن در معاملات صورت‌گرفته در سال۱۴۰۳ به ۳۶میلیون تومان رسید. بررسی‌های «دنیایاقتصاد» از روند تورم کشوری مسکن نشان می‌دهد، بازارهای تهران و شهرها به پایین یک دوره رالی قیمت رسیده‌اند. مبدأ آتی «تحولات قیمت» در دو سناریو بررسی شده است.

فرید قدیری: سرانجام پس‌از حدود ۳ سال، امکان رصد نبض بازار مسکن کشوری با استناد به یک «آمار رسمی از متوسط قیمت آپارتمان در شهرهای ایران» فراهم شد و اکنون نتایج پایش بیانگر «پایان یک دوره رالی ملکی تهران و کشور» است.گزارش «دنیایاقتصاد» از جزئیات نبض قیمت مسکن کشوری حاکی است، طبق برآوردهایی که دفتر اقتصاد مسکن براساس مجموعه‌ای از داده‌های رسمی درباره قیمت واحدهای مسکونی در ۱۴۵۶ شهر ایران انجام داده، متوسط قیمت‌ها در سال ۱۴۰۳ ۲۶ میلیون تومان در هر مترمربع رسید. پیش‌تر آخرین آمار رسمی که از بسوی مرکز آمار ایران درباره قیمت مسکن کشوری انتشار عمومی پیدا کرد، مربوط به قیمت‌های سال ۱۴۰۰ بود. طی ۳ سال اخیر، به‌خاطر «سامانه بازی‌ها در دولت» و حذف و اضافه‌هایی که برای «محل الکترونیکی انجام معاملات مسکن» اتفاق افتاد، شیرازه کار از دست نهادهای آماري خارج شد، طوری‌که همچنان مرکز آمار و بانک مرکزی امکان استخراج داده‌های مربوط به ارزش معاملات مسکن در بازار را ندارند. اما در این مقطع برآوردهای متولی بخش مسکن و ساختمان مشخص کرده است؛ متوسط قیمت آپارتمان در شهرهای کشور تا ابتدای سال‌جاری در سطح ۳۶ میلیون تومان در هر مترمربع قرار گرفته است. همچنین براساس همین برآوردها، متوسط قیمت مسکن سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ نیز سنجش شده است.

تورم مسکن کشوری چقدر است؟

بررسی‌های «دنیایاقتصاد» با استناد به آمارهای موجود از نبض کشوری مسکن نشان می‌دهد، سال گذشته تورم مسکن در شهرهای ایران به رقم ۲۰ درصد کاهش پیدا کرد. متوسط قیمت در این بازار (کشور) در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به ترتیب در سطوح ۱۵.۵ میلیون و ۳۰ میلیون تومان قرار گرفت و به این‌ترتیب تورم مسکن کشوری در آن دو سال به ترتیب ۳۳ درصد و ۸۷ درصد شده بود. روند تورم مسکن سال‌های اخیر در کشور، «هم‌جهت با نبض مسکن تهران» بوده است؛ به این معنا که سال گذشته به دلیل ریسک «تنش نظامی» در کنار ریسک «سیاسی مرتبط با مذاکرات»، همچنان که باعث کاهش شدید تقاضای

مسکن شهرها در دو سناریو

✎ **عرشیا حسن پور** – اولین آمار رسمی از متوسط قیمت مسکن کشوری را بعد از ۳ سال «توقف انتشار» اعلام می‌کند؛ ۳۶ میلیون تومان در مترمربع برای سال ۱۴۰۳

سرمایه‌ای در بازار معاملات آپارتمان پایتخت شد، بر رفتار بازیگران این بازار در سایر شهرهای ایران اثر مشابه داشت. در حال حاضر آماري از این برآوردها برای نبض کشوری مسکن در نیم‌سال اول ۱۴۰۴ وجود ندارد اما تحقیقات میدانی «دنیایاقتصاد» از برخی شهرهای دستکم بزرگ و کلانشهری مشخص می‌کند، «ثبات نسبی قیمت» و «رکود شدید معاملات خرید»، مشابه تهران، در دیگر شهرها نیز برقرار است.

رالی قیمت مسکن تهران و کشور، از کی شروع شد؟

شروع جهش قیمت مسکن در سال ۹۷، ابتدای یک دوره جدید رالی قیمت‌ها بین بازار املاک تهران و کشور بود. رالی ابتدا با «پیش‌تزاری» تهران شکل گرفت به این صورت که متوسط قیمت آپارتمان‌ها در پایتخت در سال ۹۷ رقمی معادل ۷۰ درصد افزایش پیدا کرد؛ در حالی که سطح رشد قیمت کشوری حدود ۴۰ درصد بود. سال بعد از آن اما «تورم سال قبل بازار مسکن تهران» روی نبض کشوری منعکس شد و به این‌ترتیب، مسیر دنباله‌روی شهرها از رفتار مسکن تهران و نوعی تعقیب و گریز قیمتی ادامه پیدا کرد. اکنون مشخص است که رالی قیمت‌ها دو نیمه متفاوت داشته است؛ دهه ۹۰ و دهه ۱۴۰۰. متوسط قیمت مسکن در فاصله ابتدا تا پایان دهه ۹۰ در تهران، بیشتر از کشوری افزایش پیدا کرد؛ رشد میانگین ۳۵ درصدی قیمت آپارتمان‌های پایتخت در مقایسه با رشد متوسط ۳۳ درصدی بازار کشوری. اما در دهه ۱۴۰۰ این تفاوت معکوس شد؛ به‌طوری‌که تورم مسکن کشوری، سطح متوسط ۴۷ درصد را ثبت کرد در حالی‌که تورم مسکن تهران نرخ ۴۰ درصد را رقم زد. حاصل این رالی که اکنون با استناد به «سبب قیمت مسکن تهران به کشور»، به پایان یک دوره حدودا هشت ساله رسیده که این، بازار را به وضعیت «تنظیمات کارخانه» برگردانده است.

فاز «تنظیم کارخانه»

بررسی‌های «دنیایاقتصاد» از روند نسبت قیمت مسکن تهران به کل کشور بیانگر آن است که در ابتدای دهه ۹۰ این نسبت حدود ۲.۴ بوده اما در شروع جهش سنگین و کم‌سابقه قیمت مسکن در سال ۹۷، عدد حاصل از نسبت به ۳.۴ افزایش می‌یابد.

در طول رالی قیمت به دلیل تنظیم قیمتی بازار مسکن شهرها با وضعیت بازار پیش‌تاز تهران، عدد نسبت رو به کاهش می‌رود و اکنون، یعنی در ابتدای سال ۱۴۰۴، این نسبت به زمان ابتدای دهه ۹۰ یعنی ۲.۴۵ رسیده یا بسیار به آن نزدیک شده است. با نگاه به دوره ۸ سال گذشته بازارهای مسکن تهران و کشور می‌توان گفت، رالی به پایان یک دوره خود رسیده است. این نسبت همانطور که در نمودار قابل مشاهده است، در جهش سال‌های ۹۱ و ۹۲ نیز افزایش پیدا کرده بود، اما نه به

سطح سال ۹۷ به این علت که رونق تورمی بازار مسکن تهران در آن دو سال، تفاوت معناداری با شرایط تورمی نیمه دوم دهه ۹۰ داشت.

مسیر آینده بازار مسکن؟

این مقاله تا اینجا نشان داد، طی سال‌های اخیر که وضعیت بازار مسکن مملو از ریسک‌های اقتصادی و غیراقتصادی بود، به چه سمتی حرکت کرد. به‌خصوص آنکه چون طی این سال‌ها تصویر نسبتاً روشنی از قیمت آپارتمان در شهرهای ایران وجود نداشت، امکان بررسی آنها هم ممکن نبود. اکنون این آمار ۳۶میلیون تومانی از متوسط قیمت مسکن در شهرهای ایران، اگرچه آمار مرکز آمار نیست اما به دلیل آنکه توسط مرجع سیاست‌گذاری بخش مسکن و ساختمان برآورد شده و از روی آن، «شاخص دسترسی مسکن» برای سال اول قانون برنامه هفتم به‌دست آمده است، قابل اتکا می‌تواند باشد.

ضمن آنکه طی سال‌های دهه ۹۰، همواره آمارهای قیمت مسکن استخراج‌شده از دفتر اقتصاد مسکن، نزدیک به آمارهای مراجع رسمی آماری بوده است. اکنون با لحاظ اینکه بازار مسکن یا دقیق‌تر، نسبت قیمت مسکن تهران به کشور، به حالت نرمال رسیده است، مسیر آتی آن، یک پرسش کلیدی است که می‌تواند چشم‌انداز این بازار را برای فعالان آن مشخص کند. دو سناریو درباره آینده قیمت‌ها در بازار مسکن تهران-کشور مطرح است که توسط سه صاحب‌نظر بخش مسکن و ساختمان با نگاه به «متغیرهای اثرگذار روی رفتار بازیگران» پیش‌بینی شده است.

یک سناریو، «تداوم پیش‌تزاری تهران» در بازار مسکن کشوری است به این معنا که «هر نوع تغییر محسوس در نبض قیمت یا معاملات» ابتدا در پایتخت بروز می‌کند و سپس در دیگر شهرها و احتمالا ابتدا در کلانشهرها منعکس خواهد شد. سناریوی دوم اما احتمال «نقش‌اول» بودن بازار مسکن پایتخت را پایین می‌داند. اگر این سناریو محقق شود، الگوی تاریخی «جغرافیای تغییر فاز در بازار مسکن کشور» برای اولین‌بار تغییر خواهد کرد.

تهران «پیش‌تاز» می‌ماند؟

حجالت‌ه میزایی، صاحب‌نظر اقتصاد مسکن و اقتصاد شهر، سناریوی اول را بسیار محتمل می‌داند. او در گفت‌وگو با «دنیایاقتصاد» چشم‌انداز بازار مسکن را این‌گونه توصیف کرد که اخیرا تحولاتی در بازار معاملات مسکن تهران قابل مشاهده است و تا حدودی، در برخی کلانشهرها نیز دیده می‌شود. با این حال تغییر فاز بازار دست‌کم به دو دلیل از تهران نشات خواهد گرفت. نبض خرید و فروش آپارتمان‌های بسیار کوچک و مناسب ورود به بینند، با «احتیاط بسیار بالا» خرید می‌تواند به نوعی « محرک رشد معاملات» در شرایط ثبات باشد، همچنان در اختیار بازار مسکن تهران است. تعداد این دو گروه واحد مسکونی در تهران به مراتب بیشتر از سایر شهرها است، بنابراین این ویژگی در این بازار، پیش‌تاز بودن تهران در مسیر آتی بازار مسکن را به نوعی تضمین خواهد کرد. همچنین ابوالفضل مشکینی، صاحب‌نظر بخش مسکن و ساختمان نیز در گفت‌وگو با «دنیایاقتصاد»، یک توصیف معادار از «شرایط جدید بازار مسکن» ارائه کرد و احتمال تحقق سناریوی «پیش‌تازی تهران» را بیشتر از سناریوی دوم دانست. مشکینی معتقد است، مجموعه‌ای از شرایط از جمله «رکود سنگین سال‌های اخیر» باعث خواهد شد طی ماه‌های آینده، سمت تقاضای خرید آپارتمان در صورتی که شرایط را «مناسب ورود» ببینند، با «احتیاط بسیار بالا» خرید کند. این صاحب‌نظر تاکید کرد، بازار مسکن تهران در مقایسه با دیگر شهرها حتی شهرهای شمالی و حتی کلان‌شهرهای به نوعی رقیب پایتخت، «محوریت» خود را حفظ می‌کند؛ چون شرایط موجود نشان می‌دهد، فعلا شهر قابل‌رقابتی با تهران وجود ندارد.

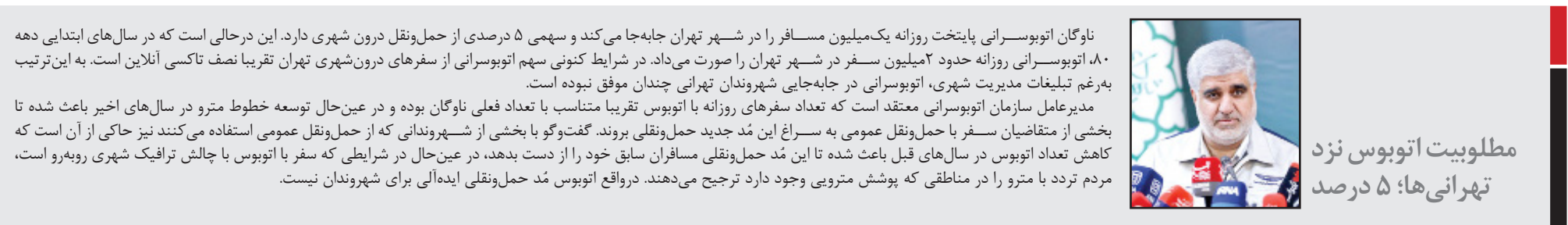
مشکینی درباره بازار مسکن شهرهای میانی، شهرهای شمالی و کلان‌شهرها گفت: اتفاق خاصی در این بازارها طی یک‌سال اخیر مشاهده نشده‌است. در کلان‌شهرها هم «مشکلات اقلیمی، ناترازی و آب» بعضاً از تهران حادتر است. از طرفی، در شهرهایی از شمال که سابقه «رونق هیجانی خرید ویلا و زمین» وجود دارد، در حال‌حاضر «خواب معاملاتی» دیده می‌شود و قیمت‌های پیشنهادی، شکننده است. این صاحب‌نظر در عین‌حال با تاکید بر اینکه، دهه ۹۰ و دهه ۱۴۰۰ در بازار مسکن با دهه ۹۰ متفاوت است و این تفاوت ادامه خواهد داشت، ۵ فاکتور «تغییرات اقلیمی، فرونشست‌ها، کم‌آبی و بی‌آبی، بازدهی بازارهای موازی و ریسک‌های رکودساز در بازار مسکن» را عوامل شکل‌دهنده این تفاوت معرفی کرد.

سناریوی «تغییر الگوی مسکن»

فرید یزدانی، صاحب‌نظر اقتصاد مسکن در گفت‌وگو با «دنیایاقتصاد»، وقوع سناریوی دوم، یعنی تغییر الگوی پیش‌تزاری تهران را محتمل دانست. یزدانی در تشریح دلایل بروز احتمالی این سناریو در مسیر آتی بازار مسکن، به سه پارمتر اشاره کرد. یک دلیل آنچه باعث تقاضا شد بازار مسکن شهر تهران «نقش قبلی» را نتواند ایفا کند، «دامه‌دار بودن ریسک سیاسی» است که این خود باعث می‌شود بخش مهمی از سرمایه‌ها پتانسیل ورود به بازار مسکن را نداشته باشد.دلیل دوم، «انتقال شتاب‌دهنده‌های تقاضا» از تهران به شهرهای اطراف و به ویژه «منطقه کلانشهری تهران» و البته سایر حاشیه‌های شمالی است.

یکی از این شتاب‌دهنده‌ها، قدرت خرید بر حسب نسبت درآمد به قیمت است. ضمن آنکه، «رشد انتظار قیمت» در زمان خواب سرمایه ملکی در حداقل یک‌سال اخیر در بازار مسکن تهران محقق نشد. علت سسوم از نگاه یزدانی که باعث می‌شود الگوی جغرافیایی تغییر فاز در بازار مسکن کشور تغییر کند، محل شکل‌گیری تقاضای مصرفی خرید و اجاره است. این دسته تقاضا از بازار مسکن خارج شده یا فعلا امکان حضور ندارد، بنابراین از آنجا که تقاضای سرمایه‌ای بر بستر تقاضای مصرفی فعال می‌شود، نقصان توان مالی خانوارها در شهر تهران باعث می‌شود «احتمال رشد تقاضا در خارج از تهران» بالا و «در درون تهران» اندک باشد.

خشکسالی هم فاکتور دیگری است که این سناریو را تقویت می‌کند. ضمن آنکه، تهران به لحاظ فیزیکی و کالبدی، ظرفیت توسعه ندارد و این بر بازار مسکن این کلانشهر تاثیر خواهد گذاشت مگر آنکه قصدی برای افزایش محدوده وجود نداشته باشد. مجموع این تحلیل‌ها مشخص می‌کند، در صورتی که تهران پیش‌تاز بماند، رف احتمالی ریسک‌های رکودساز مسکن باعث خواهد شد بار دیگر نسبت قیمت، صعودی شود اما در صورت تحقق سناریوی دوم، این نسبت می‌تواند در سطح فعلی نوسان کند یا کمتر شود.

اقتصاد در تله موریا نه زیرمیزی

دادن به همان کارمند – پس از اینکه به او اجازه داد به جلوی صف برود و علاوه بر هزینه‌های معمول، هزارپوند (حدود ۳۳دلار) به آن کارمند داد تا از او تشکر کند- ایایی نداشت. کالداس می‌گفت اگر همین اتفاق امروز رخ می‌داد، باید تا ۱۸۰۰پوند (حدود ۳۸دلار) انعام می‌داد.

برای بسیاری از مصری‌ها، پرداخت انعام‌های بالاتر به‌طور فزاینده‌ای دشوار است. با این حال، برخی دادن پول اضافی را به‌عنوان یک وظیفه مذهبی یا یک عمل خیر، راهی برای پر کردن شکاف عمیق بین افرادی که چیزی برای بخشیدن دارند و کسانی که تقریباً هیچ چیز ندارند، می‌دانند. اگرچه مصر می‌توید برنامه‌های رفاهی را گسترش داده است، اما جدیدترین آمار رسمی، از سال ۲۰۱۹، تخمین می‌زند که کمی کمتر از ۳۰درصد از مصری‌ها در فقر زندگی می‌کنند.

با همه‌گیری ویروس کرونا و رکود اقتصادی اخیر، این درصد تقریباً به‌طور قطع افزایش یافته است. دولت همچنین یارانه‌های نان، گاز و برق را که برای بسیاری از

مصری‌های فقیر حیاتی است، کاهش می‌دهد. «های محمد صادق»، معلم زبان انگلیسی در قاهره گفت که سیمی کرده ۱۰ تا ۱۵پوند (حدود ۲۰ تا ۳۰سنت) به متصدیان پارکینگ و بسته‌بندان فروشگاه‌های مواد غذایی بدهد که از ۵پوند معمول قبل از بحران اقتصادی بیشتر است.

او گفت: «این همیشه بخشی از فرهنگ بوده است؛ اما شاید نیت شما الان کمی متفاوت باشد». شما این کار را می‌کنید؛ چون می‌دانید چقدر سخت است، بنابراین به جای تشکر، کمک می‌کنید.»با این حال، برای برخی که انعام می‌دهند، چنین مبادلاتی تنها روان‌کننده چرخ ریزنده زندگی مصری است. برای کسانی که این هدایا را دریافت می‌کنند، جمع‌آوری انعام راه قابل قبول اجتماعی برای زنده ماندن در اقتصادی بی‌رحم است. اوایل امسال، «عمر احمد»، ۵۵ساله، تکنسین کامپیوتر در قاهره در یک کلینیک پزشکی بسیار شلوغ حضور داشت. او می‌دانست ساعت‌ها منتظر پزشک خواهد ماند. احمد با دیدن برخورد دوستانه نشی که احساس کرد می‌تواند «در ازای دریافت مبلغی – به او کمک کند، ۵۰پوند یا حدود یک‌دلار به او داد تا زودتر نوبت بگیرد. او گفت: «گاهی اوقات وقتی این‌قدر کم پول می‌دهید خجالت می‌کنید؛ چون می‌دانید چقدر کم است. وقتی به مردم پول می‌دهید، می‌خواهید چیزی به آنها بدهید که بتوانند قدرش را بدانند.»

رسانه‌های اجتماعی در قاهره، گفت: «تورم به همه چیز، حتی به انعام هم رسیده است. در گذشته، مردم می‌توانستند ۱۰ تا ۲۰پوند ببرازند و کاملاً کافی بود. اما اکنون اگر به کسی فقط ۱۰ پوند بدهید، او نمی‌تواند با آن کاری انجام دهد.» کالداس گفت وقتی پدر خانمش در ماه مارس به‌دلیل نارسانایی کلیه به بیمارستان رفت، پرستاران درخواست‌های او برای آب یا کمک برای تعویض لباس را نادیده گرفتند تا اینکه او شروع به انعام دادن به آنها کرد؛ هزینه‌ای طاقت‌فرسا، حتی اگر فقط حدود یک‌دلار در روز برای هر پرستار باشد.

کالداس افزود که به‌دلیل وضعیت اقتصادی، متوجه اوضاع شده است. او گفت: «دستمزدهای پایین مردم را مجبور می‌کند به انعام تکیه کنند. آنها باید پول اضافی داشته باشند.» انعام دادن ممکن است یک عادت ریشه‌دار در مصر باشد؛ اما نظرات در مورد زمان مناسب برای دادن انعام و اینکه آیا پرداخت برای برخی از لطف‌ها نشانه‌ای از قدردانی است یا رشوه‌خواری ساده، بسیار متفاوت است. دو سال پیش، خانم کالداس خود را در صف طولانی یک اداره یافت، زمانی که به‌صورت فوری نیاز به تمدید گواهینامه رانندگی خود داشت. او گفت، در حین انتظار، دیگری را دید که به یک کارمند دولت رشوه می‌دادند تا بدون آزمون رانندگی، گواهینامه‌اش خود را دریافت کنند. اگرچه خانم کالداس مخالف بود؛ اما او از انعام

